

Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht

Onderwerp	Vergunning Flora en fauna activiteit Pre-SMP	Datum	26 maart 2024
Zaaknummer	Z-PU-2024-000512	Team	Vergunningverlening Natuur en Landschap
Briefnummer	D-PU-2024-00007018	Van	Servicebureau
Uw referentie	-	Telefoonnr.	030 258 91 11
Ontvangstdatum	28 februari 2024	E-mail	servicebureau@provincie-utrecht.nl
Bijlage	1. Voorschriften bij de omgevingsvergunning 2. Toetsing Team Natuur en Landbouw 3. Kaart plangebied particulieren		

Gemeente De Bilt heeft een aanvraag ingediend voor een omgevingsvergunning in het kader van de Omgevingswet voor een flora- en fauna-activiteit. De aanvraag heeft betrekking op activiteiten in de woonkernen De Bilt, Bilthoven, Groenekan, Maartensdijk, Hollandse Rading en Westbroek van gemeente De Bilt (hierna: het plangebied) en heeft zaaknummer Z-PU-2024-000512.

1. Besluit

We hebben op basis van de Omgevingswet besloten:

- een omgevingsvergunning te verlenen voor de verbodsbepaling die genoemd is in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de Omgevingswet, in samenhang met artikel 11.37, eerste lid, aanhef en onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor zover dit betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen, van nesten, rustplaatsen of eieren van de gierzwaluw en huismuis.
- een omgevingsvergunning te verlenen voor de verbodsbepaling die genoemd is in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de Omgevingswet, in samenhang met de artikelen 11.46, eerste lid, aanhef en onder a, 11.46, eerste lid, aanhef en onder b en 11.46, eerste lid, aanhef en onder d van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor zover dit betreft het opzettelijk doden of vangen, opzettelijk verstoren, en beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, meervleermuis, baardvleermuis, tweekleurige vleermuis, gewone grootoorvleermuis en kleine dwergvleermuis.

De verleende omgevingsvergunning is een pre-SMP. Deze tijdelijke gebiedsgerichte omgevingsvergunning wordt verleend tijdens de onderzoeks- en opstelperiode voor een SMP, in afwachting van de vergunningverlening voor een SMP.

We verlenen de omgevingsvergunning vanaf 26 maart 2024 voor de periode van twee jaar, of tot zoveel eerder als de datum waarop een gebiedsgerichte omgevingsvergunning op grond van een Soortenmanagementplan (hierna: SMP) wordt verleend voor het gebied waarvoor deze omgevingsvergunning geldt.

Aan deze omgevingsvergunning hebben we voorschriften verbonden. De voorschriften staan in bijlage 1 van deze beschikking. De voorschriften moeten nageleefd worden en maken integraal deel uit van deze omgevingsvergunning.

Verder besluiten we dat de vigerende versie van de handreiking "de methodiek van het natuurvriendelijk isoleren" onderdeel uitmaakt van de omgevingsvergunning. De vigerende versie staat gepubliceerd op de website van Provincie Utrecht.

Zorgplicht en melden ongewoon voorval op grond van de Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Ook de algemene en specifieke zorgplichten uit deze wet zijn, naast deze omgevingsvergunning, direct van toepassing op de binnen het plangebied uit te voeren flora en fauna-activiteiten. In dit geval moet u zich houden aan de zorgplicht zoals bedoeld in artikel 11.27 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal).

Ook dient u rekening te houden met het onverwijld melden van een ongewoon voorval als bedoeld in artikel 11.34 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Dit geldt als er tijdens de uitvoer van de flora- en fauna-activiteiten een gebeurtenis plaatsvindt die direct gevolgen heeft voor de natuur. In dat geval dient u direct contact op te nemen met de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Utrecht op telefoonnummer 0800-0225510 (24/7 bereikbaar).

Hieronder kunt u lezen waarom we dit besluit genomen hebben.

2. Motivering van het besluit

2.1 Omschrijving van de aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op het uitvoeren van het isolatiewerkzaamheden aan daken (binnenzijde en buitenzijde), spouwmuren, borstweringen, het aanbrengen van isolatiewanden aan de binnen- en buitenzijde van de muur en het plaatsen van zonnepanelen bij particuliere grondgebonden woningen binnen het plangebied. Andere gestapelde woningen, woningen in bezit van woningcorporaties of projectontwikkelaars vallen hier niet onder. De locatie van het plangebied is opgenomen in bijlage 3 van deze beschikking. De isolatiewerkzaamheden worden uitgevoerd in het kader van verduurzaming.

U vraagt een omgevingsvergunning voor de verbodsbepaling genoemd in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de Omgevingswet, in samenhang met de artikelen 11.37, eerste lid, aanhef en onder b, en 11.46, eerste lid onder a, b en d van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor wat betreft de gierzwaluw (*Apus apus*), huismus (*Passer domesticus*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*), baardvleermuis (*Myotis mystacinus*), tweekleurige vleermuis (*Vespertilio murinus*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), kleine

dwergvleermuis (*Pipistrellus pygmaeus*) (hierna: de gebouwbewonende vleermuissoorten), voor een periode van maximaal twee jaar, in te gaan vanaf <startdatum> tot het moment dat deze omgevingsvergunning wordt vervangen door een gebiedsgerichte omgevingsvergunning op grond van een SMP of de twee jaar voorbij zijn.

2.2 Gevolgde procedure

We hebben de aanvraag behandeld volgens afdeling 16.5 van de Omgevingswet en afdeling 4.1.1 van de Algemene wet bestuursrecht.

2.3 Toetsingskader

De gierzwaluw en de huismus zijn beschermd op grond van artikel 11.37 van het Besluit activiteiten leefomgeving.

De gebouwbewonende vleermuissoorten zijn beschermd op grond van artikel 11.46 het Besluit activiteiten leefomgeving.

2.4 Toetsing omgevingsvergunningsvoorwaarden

We kunnen de omgevingsvergunning alleen verlenen als voldaan is aan elk van de volgende voorwaarden:

- A. er bestaat geen andere bevredigende oplossing (alternatievenafweging);
- B. er is een geldig wettelijk belang dat zwaarder weegt dan het beschermingsbelang van de soorten (belangenafweging);
- C. de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de gierzwaluw en huismus en er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de gebouwbewonende vleermuissoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan (ecologische beoordeling).

Hieronder leest u de toetsing en conclusies op deze voorwaarden.

a) Alternatievenafweging

Omschrijving van de alternatieven

U heeft onderzocht of er redelijke alternatieven zijn voor de verduurzaming van de particuliere grondgebonden koopwoningen. Er is voor de betreffende werkzaamheden een afweging gemaakt van andere bevredigende oplossingen voor locatie, werkwijze, planning en inrichting.

Locatie

Verduurzaming van particuliere woningen kan niet elders gerealiseerd worden, omdat elk verduurzamingsproject per definitie locatiegebonden is. Bovendien moeten op alle andere locaties ook vergelijkbare werkzaamheden worden uitgevoerd ten behoeve van de energietransitie. Het enige alternatief voor de energietransitie is 'niets doen', of als tussenvorm 'minder doen', maar dit is niet het doel van de energietransitie. Er is daarom geen alternatieve locatie mogelijk voor het verduurzamen van particuliere woningen.

Werkwijze

De gemeente heeft in 2022 haar Transitievisie Warmte vastgesteld en is verplicht de verduurzaming van particuliere woningen te stimuleren. De gemeente De Bilt heeft geen andere werkwijze voor particulieren tot haar beschikking dan werken conform de methodiek van het pre-SMP en het daarbij behorende natuurvriendelijk isoleren. De gebruikelijke onderzoeks- en omgevingsvergunningsplicht is redelijkerwijs niet

uitvoerbaar voor particulieren. De kosten zijn hiervoor veel te hoog. Met de door de provincie Utrecht ontwikkelde methodiek zal worden voorkomen dat beschermde diersoorten onnodig worden gedood en er meer alternatieve voorzieningen kunnen worden gerealiseerd. De particuliere en gemeentelijke compensatie samen wordt verondersteld voldoende te zijn om de populaties in een gunstige staat van instandhouding te behouden of te krijgen. De gebruikelijke onderzoeks- en vergunningsplicht wordt bij particulieren niet of nauwelijks nageleefd, met grote schade aan de populaties tot gevolg. Werken conform de pre-SMP methodiek zien wij als het meest bevredigende alternatief.

Fasering

Om geen onaanvaardbare aantasting van de staat van instandhouding van de beschermde soorten toe te staan wordt het aantal deelnemende woningen dat de komende twee jaar zowel per fase als per CBS-buurt mag isoleren begrensd. Op die manier wordt de fasering van de aantasting geborgd.

Conclusie alternatievenafweging

Hiermee heeft u aangetoond dat er geen redelijke alternatieven zijn waarbij er minder negatief effect op de beschermde soorten optreedt en de doelstellingen van de ruimtelijke ingreep worden bereikt. In de huidige situatie worden er door particulieren nauwelijks maatregelen getroffen voor de aangevraagde soorten. Om zoveel mogelijk te voorkomen dat bij de uitvoering van energietransitie beschermde diersoorten worden gedood en hun nesten en verblijfplaatsen niet gecompenseerd verloren gaan is deze aanpak, naar ons oordeel, de meest bevredigende oplossing. De alternatievenafweging is voldoende onderbouwd. Er wordt voldaan aan deze voorwaarde voor een omgevingsvergunning in het kader van de Omgevingswet voor een flora- en fauna-activiteit.

b) Belangenafweging

Aangedragen belang

We toetsen of de ruimtelijke ingreep nodig is op grond van een erkend belang zoals is vastgelegd in het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Voor de gierzwaluw en huismus heeft u de omgevingsvergunning aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 8.74j, eerste lid, onder b, aanhef en onder 1°, van het Besluit kwaliteit leefomgeving: "In het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid".

Voor de gebouwbewonende vleermuizen heeft u de omgevingsvergunning aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 8.74k, eerste lid, onder b, aanhef en onder 3°, van het Besluit kwaliteit leefomgeving: "In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten".

Onderbouwing en beoordeling van belang

U heeft aangegeven dat de werkzaamheden nodig zijn vanwege verduurzaming van particuliere grondgebonden woningen. In de aanvraag heeft u het belang van de ruimtelijke ingreep onderbouwd.

We hebben uw onderbouwing van dit belang beoordeeld. Uit uw onderbouwing en de stukken blijkt dat er inderdaad sprake is van verduurzaming van de woningen en waarom dit nodig is.

Algemene afspraken over verduurzaming door renovatie

In het Klimaatverdrag van Parijs hebben 195 landen afgesproken in 2050 de stijging van de gemiddelde wereldtemperatuur beperkt te hebben tot ruim onder 2 graden Celsius, en zo mogelijk 1,5 graden Celsius. In Nederland zijn afspraken gemaakt in het Energieakkoord van 2013 en in het Klimaatakkoord van 2019. In het Energieakkoord is afgesproken dat alle burgers in 2050 in een energieneutraal huis wonen.

Het doel van het nationale Klimaatakkoord is in Nederland 49% minder broeikasgassen uit te stoten in 2030 in vergelijking met 1990. Om dit doel te bereiken, hebben bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden in het nationale Klimaatakkoord maatregelen en afspraken vastgelegd. Onder andere over de verduurzaming van 1,5 miljoen bestaande woningen voor 2030 volgens een wijkgerichte aanpak. Om deze doelstelling te kunnen bereiken, is grootschalige renovatie van de bestaande woningen nodig.

Het verduurzamen van particuliere woningen is een onmisbaar onderdeel van de voorgenomen energietransitie. Op dit moment is het overgrote deel van het energiegebruik in Nederland afkomstig van fossiele bronnen. Om de klimaatdoelstellingen te halen is een transitie nodig naar andere energiebronnen. In het koersdocument Omgevingsvisie en het Coalitieakkoord "Nieuwe Energie voor Utrecht" heeft de provincie de ambitie uitgesproken om uiterlijk in 2040 energieneutraal te zijn. De overstap op hernieuwbare energie is alleen mogelijk als de energiebehoefte voor verwarming drastisch lager wordt. Tegelijkertijd zijn duurzamere verwarmingsmethoden, zoals warmtepompen, alleen inzetbaar in optimaal geïsoleerde gebouwen. Hiervoor moeten woningen dus veel beter geïsoleerd worden dan nu het geval is. Het verduurzamen van particuliere woningen is daarom een essentieel onderdeel van de energietransitie ter voorkoming van verdere klimaatverandering.

Woningrenovaties waarin energiebesparing en andere energieprestatie-verbeterende maatregelen meegenomen zijn, zorgen voor een vermindering van het gebruik van fossiele brandstoffen. Dit leidt tot een verbeterde luchtkwaliteit.

De verduurzaming van bestaande woningen is daarom in het belang van de volksgezondheid.

Door klimaatverandering is niet alleen de volksgezondheid, maar ook de openbare veiligheid in het geding. In de "Nationale Veiligheid Strategie" van 2019 wordt klimaatverandering, in combinatie met de (versnelde) zeespiegelstijging, aangemerkt als een risico voor de samenleving. In Nederland vergroot klimaatverandering bijvoorbeeld het risico op overstromingen (vanuit zee en/of vanuit een rivier). In de "Rijksbrede Risicoanalyse Nationale Veiligheid" van het Analistennetwerk Nationale Veiligheid (2022) wordt beschreven dat klimaatverandering verschillende nationale dreigingen versterkt. Door klimaatverandering wordt de kans op weersextremen groter. Dit is bijvoorbeeld extreme neerslag, extreme hitte en extreme droogte. Dit zijn op zich al bedreigingen voor de nationale veiligheid, maar de extremen kunnen ook leiden tot verstoringen in de vitale infrastructuur, zoals de drinkwater-, elektriciteits- en telecomvoorzieningen. Verduurzaming heeft als doel de klimaatverandering te beperken. Daarom is verduurzaming ook in het belang van de openbare veiligheid.

Conclusie belangenafweging

Hiermee heeft u aangetoond dat de ruimtelijke ingreep nodig is vanwege een wettelijk erkend belang. En het belang van de ingreep weegt in dit geval zwaarder dan het beschermingsbelang van de soorten, waarvoor voldoende maatregelen worden getroffen. Er wordt voldaan aan deze voorwaarde voor een omgevingsvergunning in het kader van de Omgevingswet voor een flora- en fauna-activiteit.

c) Ecologische beoordeling

Uitgevoerd onderzoek

De aanvraag ziet op een verzoek om een omgevingsvergunning op grond van de pre-SMP methodiek, zoals door ons vastgesteld op 22 februari 2022. Op basis van deze methodiek is, door middel van bureau studie en modelmatig onderzoek, het plangebied onderzocht op de kans op aanwezigheid van beschermde soorten. Door het team Natuur en Landbouw van de provincie Utrecht is onderzocht welk effect de ingreep heeft op aanwezige beschermde soorten. Deze toets is in bijlage 2 van deze beschikking gevoegd.

De aanwezigheid van beschermde soorten is voor het plangebied modelmatig berekend. Er is gekozen voor een beredeneerde populatie-inschatting op basis van bekende dichtheden van gierzwaluw, huismus en gebouw bewonende vleermuissoorten. Deze berekende aantallen gierzwaluwen, huismussen en gebouw bewonende vleermuissoorten zijn vervolgens vertaald naar aantallen en typen verblijfplaatsen die horen bij de berekende populaties. De geschatte populaties van de betreffende soorten zijn verdeeld over het totaal aan relevante gebouwen in het plangebied. Op basis van de populatieberekeningen is vervolgens berekend hoeveel paarverblijfplaatsen, zomerverblijfplaatsen en kraamverblijfplaatsen van gebouw bewonende vleermuissoorten, en hoeveel nestplaatsen van gierzwaluw en huismus horen bij die populatie. Vervolgens is de maximale aantasting van verblijfplaatsen berekend.

Aanwezige beschermde soorten en staat van instandhouding

Aan de hand van bureau studie is vastgesteld dat in de gemeente De Bilt de soorten, gierzwaluw, huismus, gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, meervleermuis, baardvleermuis en gewone grootoorvleermuis voorkomen. De aanwezigheid van kraamkolonies van de kleine dwergvleermuis en tweekleurige vleermuis wordt in de gemeente De Bilt als onwaarschijnlijk beoordeeld, echter zijn verblijfplaatsen nooit geheel uit te sluiten.

De omvang van deze populaties in het plangebied is beschreven in de Toetsing Team Natuur en Landbouw (provincie Utrecht, 2024) en is terug te vinden in bijlage 2 van deze beschikking. De populatieberekeningen van de gemeente De Bilt zijn in combinatie met de aangeleverde GIS-informatie, ten aanzien van het vastgoed in de gemeente De Bilt verwerkt in twee tabellen waarin de verwachte ecologische aantasting is berekend.

Effect van de ruimtelijke ingreep op de aanwezige beschermde soorten

Omgevingsvergunning wordt gevraagd voor het isoleren van maximaal 30% van de particuliere grondgebonden koopwoningen met een energielabel C t/m G. Het gaat om 2.822 woningen van de in totaal 9.407 particuliere grondgebonden koopwoningen met een energielabel C t/m G in het plangebied. Dit is onderverdeeld in 10% in de eerste fase (941 woningen) en 20% in de tweede fase (1.881 woningen). De eerste fase loopt van maart 2024 tot en met augustus 2024 en de tweede fase loopt van september 2024 tot en met uiterlijk maart 2026.

Het effect van de ingreep in de gemeente De Bilt is getoetst door het Team Natuur en Landbouw en is uitgesplitst per soort terug te vinden in bijlage 2 van deze beschikking. Door de werkzaamheden worden nestlocaties van gierzwaluw en huismus en verblijfplaatsen van gebouw bewonende vleermuissoorten beschadigd of vernield. Verder worden de gebouw bewonende vleermuissoorten verstoord. Met de te treffen mitigerende maatregelen wordt het doden van vleermuizen zoveel mogelijk voorkomen maar dit kan, gelet op hun verborgen leefwijze, nooit volledig worden uitgesloten. Om deze reden wordt, voor deze situaties zekerheidshalve, ook omgevingsvergunning verleend van het verbod tot (opzettelijk) doden van gebouw bewonende vleermuissoorten.

Dit betekent dat er sprake is van het overtreden van de verbodsbepalingen uit de Omgevingswet. Een omgevingsvergunning op grond van de Omgevingswet is daarom noodzakelijk.

Mitigerende (verzachtende) en compenserende (vervangende) maatregelen

U heeft mitigerende en compenserende maatregelen voorgesteld om de negatieve ecologische effecten van de werkzaamheden te beperken.

Afhankelijk van de werkzaamheden, rekening houdend met de vereisten van de handreiking “de methodiek van het Natuurvriendelijk isoleren”, worden er voorafgaand of direct tijdens de werkzaamheden permanente alternatieve voorzieningen voor gierzwaluwen, huismussen en gebouwbewonende vleermuizen gerealiseerd per te isoleren woning.

Particuliere taakstelling

De particuliere verduurzaming dient conform de regels van “de Methodiek van het Natuurvriendelijk isoleren” plaats te vinden. Daarin is per ingreep (rekening houdend met het verschillende effect per ingreep) uitgewerkt welke voorschriften er gelden. Met het volgen van deze methodiek wordt het verstoren van broedende vogels of van vleermuizen zoveel mogelijk voorkomen. Ook de kans op het doden van (broedsel van) vogels of van vleermuizen wordt met het volgen van de regels geminimaliseerd.

Werkzaamheden met een potentieel negatief effect op de gebouwbewonende vleermuissoorten zijn in de kraamperiode, en deels ook in de winterperiode, niet toegestaan. Het natuurvrij maken van woningen, voorafgaand aan mogelijk schadelijke werkzaamheden, is bij alle woningen verplicht.

Verduurzamen van de particuliere woningen dient gefaseerd uitgevoerd te worden. In fase 1 (maart 2024 – augustus 2024) mag er maximaal 10% van de woningen in een CBS buurt worden verduurzaamd. In de tweede fase (september 2024 – maart 2026), als de essentiële verblijfplaatsen in beeld zijn, mag aanvullend tot maximaal 30% van de woningen per CBS-buurt worden geïsoleerd. Bij elke woning moeten permanente alternatieve voorzieningen worden aangeboden om het aanbod aan verblijfplaatsen op peil te houden.

Gemeentelijke compensatie:

Boven op de particuliere compensatie biedt de gemeente De Bilt een aantal voorzieningen aan. De gemeentelijke compensatie is verdeeld over een eerste fase en een tweede fase. De eerste fase betreft het compenseren van de aantasting die plaatsvindt voordat het onderzoek naar de kraamgroepen is afgerond. Dit is de blinde aantasting.

Eerste fase compensatie:

De gemeente zal zo snel mogelijk na vergunningverlening, maar uiterlijk vóór eind mei 2024, het benodigde aantal voorzieningen plaatsen die geschikt zijn als alternatieve kraamverblijfplaatsen voor de gebouwbewonende vleermuissoorten. Het compensatieplan met de uitwerking van de locaties van alternatieve verblijfplaatsen zal twee maanden na vergunningverlening ingediend worden bij de provincie Utrecht en de Regionale Uitvoeringsdiens (RUD) Utrecht.

De volgende voorzieningen zullen worden aangebracht vóór eind mei 2024:

- 1 zeventien voorzieningen als alternatieve kraamverblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis;
- 2 vijf voorzieningen als alternatieve kraamverblijfplaatsen voor de laatvlieger;
- 3 drie voorzieningen als alternatieve kraamverblijfplaatsen voor de baardvleermuis;

- 4 twee voorzieningen als alternatieve kraamverblijfplaatsen voor gewone grootoorvleermuis.

Tweede fase compensatie:

Het is mogelijk dat binnen een straal van 100 meter van een kraamgroep in fase 1 dermate veel wordt geïsoleerd in, dat aanvullende compensatie noodzakelijk blijkt uit een ecologische beoordeling opgesteld door de gemeente De Bilt. Een compensatievoorstel wordt uiterlijk eind september 2024 aan de provincie Utrecht en de Regionale Uitvoeringsdiens (RUD) Utrecht voorgelegd.

De maatregelen die getroffen worden tijdens de uitvoering van het pre-SMP, borgen dat de staat van instandhouding van soorten niet verslechtert. Wij gaan akkoord met de voorgestelde maatregelen. In bijlage 1 van deze beschikking hebben wij extra maatregelen voorgeschreven om de negatieve effecten van de werkzaamheden verder te verzachten.

Conclusie ecologische beoordeling

In bijlage 2 van deze beschikking is de inhoudelijke analyse en toetsing van het effect van de verduurzaming voor de staat van instandhouding van de soorten uitgevoerd. Door het nemen van mitigerende en compenserende maatregelen tijdens de uitvoering van het pre-SMP leiden de ingrepen niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de populaties van de huismus en de gierzwaluw en wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de gebouwbewonende vleermuissoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

2.5 Conclusie toetsing aan de omgevingsvergunningsvoorwaarden

U heeft voldaan aan alle drie de voorwaarden voor een omgevingsvergunning op grond van de Omgevingswet voor een flora- en fauna-activiteit. Daarom verlenen we u een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de Omgevingswet.

Aan deze omgevingsvergunning op grond van de Omgevingswet hebben we voorschriften verbonden. De voorschriften staan in bijlage 1 van deze beschikking. De voorschriften en de handreiking "de methodiek van het natuurvriendelijk isoleren" moeten samen nageleefd worden en maken integraal deel uit van deze omgevingsvergunning.

3. Aanvullende informatie

3.1 Inwerkingtreding van dit besluit en verzending van deze beschikking

Dit besluit treedt in werking vanaf het moment dat het aan u verzonden is.

De mededeling van dit besluit verschijnt binnen twee werkdagen na verzending ook op www.officielebekendmakingen.nl.

De provincie hecht veel waarde aan een goede samenwerking en bevordert dat de verschillende overheidsinstanties zo veel mogelijk gecoördineerd optreden. Informatie-uitwisseling is daarom belangrijk. We verzenden deze beschikking aan de gemeente De Bilt en een afschrift van de beschikking aan de RUD Utrecht.

Intrekken omgevingsvergunning

De omgevingsverordening kan conform artikel 5.39, 5.40 en 18.10 van de Omgevingswet en artikel 8.103, tweede lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving (deels) worden ingetrokken indien:

1. 15 maanden na de ingangsdatum van deze omgevingsvergunning de ecologische onderzoeken voor het SMP niet voor 90% zijn afgerond;
2. 18 maanden na de ingangsdatum van deze omgevingsvergunning geen aanvraag voor een gebiedsgerichte omgevingsvergunning op basis van een SMP is ingediend;
3. 18 maanden na de ingangsdatum van deze omgevingsvergunning bij de toetsing van de aanvraag om een gebiedsgerichte omgevingsvergunning op grond van een SMP er geen zicht is op een positieve beschikking voor alle deelnemende buurten en betreffende soorten waarop het SMP zou moeten zien;
4. de voorschriften in deze omgevingsvergunning niet worden nageleefd.

3.2 Bezwaar indienen

Belanghebbenden kunnen bij Gedeputeerde Staten van Utrecht bezwaar indienen tegen dit besluit binnen zes weken na de verzenddatum van deze beschikking. De datum van ontvangst van het ondertekende bezwaarschrift bepaalt of het binnen deze termijn van zes weken valt. We raden u daarom aan zo snel mogelijk het bezwaarschrift in te dienen. U kunt op de volgende manieren een bezwaarschrift indienen:

1. Via het formulier "Bezwaar maken tegen een beslissing van de provincie". U vindt dit formulier op www.provincie-utrecht.nl.
2. Via een zelfgeschreven bezwaarschrift.

Kunt u nog niet precies aangeven waarom u bezwaar maakt, bijvoorbeeld omdat u hiervoor nog aanvullende informatie of advies nodig heeft? Dan kunt u in het bezwaarschrift-formulier of het zelfgeschreven bezwaarschrift aangeven dat u pro forma bezwaar wilt maken. U kunt dan op een later moment aangeven waarom u bezwaar maakt. Verstuur deze aanvullende bezwaargronden per post binnen vier weken nadat u het bezwaarschrift verstuurd heeft.

Print het ingevulde bezwaarschrift-formulier of het zelfgeschreven bezwaarschrift, onderteken het met een "natte handtekening" en stuur het inclusief eventuele bijlagen per post naar:

Provincie Utrecht
t.a.v. de secretaris van de Awb-adviescommissie
Postbus 80300
3508 TH Utrecht

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn geen kosten verbonden.

Let op: het indienen van een bezwaarschrift stelt de inwerkingtreding van het besluit niet uit. Vindt u het belangrijk dat een rechter met spoed kijkt naar de werking van het besluit, voordat Gedeputeerde Staten van Utrecht een beslissing nemen op uw bezwaarschrift? Dan heeft u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. Een voorlopige voorziening is een apart proces, naast het bezwaar. Het is een speciale maatregel zolang het bezwaar nog in behandeling is. De voorzieningenrechter kijkt in dat geval of er een spoedeisend belang is en komt met een uitspraak of de werkzaamheden op basis van het besluit wel of niet mogen starten of doorgaan. U moet op het moment dat u een voorlopige voorziening aanvraagt al wel een bezwaarschrift ingediend hebben. Het verzoek om een voorlopige voorziening stuurt u naar:

Voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland
Sector bestuursrecht
Postbus 16005

3500 DA Utrecht

Aan de behandeling van een voorlopige voorziening zijn kosten verbonden. Meer informatie hierover vindt u op www.rechtspraak.nl.

3.3 Andere toestemmingen

Het kan zijn dat u voor uw project ook andere ontheffingen, vergunningen of toestemmingen nodig heeft op grond van andere wetten of verordeningen. Kijk voor informatie op <https://omgevingswet.overheid.nl/home> of neem hierover contact op met uw gemeente, waterschap en/of regionale uitvoeringsdienst.

Heeft u een vraag over dit besluit? Neem dan contact op met het Servicebureau Domein Landelijke Leefomgeving via servicebureau@provincie-utrecht.nl en 030 258 91 11.

Wanneer u contact opneemt, geef dan het zaaknummer van de aanvraag door (dit zaaknummer vindt u bovenaan deze beschikking). Dan kunnen we u zo snel mogelijk helpen.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

ValidSigned door
op 26-03-2024

Mevr. drs. ing.
Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Landelijke Leefomgeving

Bijlage 1: Voorschriften bij de omgevingsvergunning

1. Algemeen

1. De omgevingsvergunning geldt binnen het plangebied (de woonkernen De Bilt, Bilthoven, Groenekan, Maartensdijk, Hollandse Rading en Westbroek van gemeente De Bilt), zoals weergegeven in bijlage 3 van deze beschikking.
2. Deze omgevingsvergunning geldt tot maximaal twee jaar of tot het moment dat er een gebiedsgerichte omgevingsvergunning op basis van een SMP is afgegeven, gerekend vanaf de ingangsdatum van dit besluit.
3. Binnen 15 maanden na de datum van verzending van dit besluit dienen de ecologische onderzoeken voor het SMP grotendeels te zijn afgerond.
4. Binnen 18 maanden na de datum van verzending van dit besluit dient een aanvraag voor een gebiedsgerichte omgevingsvergunning op basis van een SMP ingediend te zijn.
5. De omgevingsvergunning is alleen geldig voor woningen in particulier eigendom, voor zover het grondgebonden woningen betreft.
6. De omgevingsvergunning is van toepassing op de isolatie van daken, spouwmuren (inclusief borstwering), het isoleren van gevels zonder spouw en het plaatsen van zonnepanelen. Zonnepanelen op hellende daken zijn tot september 2024 enkel toegestaan op woningen waar ook wordt geïsoleerd. Vanaf september 2024 zijn zonnepanelen op alle woningen, zonder dat er ook geïsoleerd moet worden, toegestaan.
7. Aan het plaatsen van zonnepanelen is geen maximum aantal deelnemende woningen verbonden.
8. De omgevingsvergunning geldt voor maximaal 30% van het totaal aan grondgebonden woningen in particulier eigendom. Dit betreft een maximum van 2.822 deelnemende woningen. Deze 30% wordt gemeten per CBS-buurt. Per buurt mag het aantal woningen in fase 1 niet boven de 10% en in totaal niet boven de 30% komen.
9. Indien tijdens het SMP-onderzoek een kraamverblijfplaats van een vleermuissoort is vastgesteld, dient de gemeente de bewoner te wijzen op de aanwezigheid van de verblijfplaats. Bij die specifieke woning mag enkel worden geïsoleerd nadat door een ecologisch deskundige op het gebied van de desbetreffende vleermuissoort een werkwijze is bepaald waarbij de aantasting van de kraamverblijfplaats (zoveel mogelijk) wordt voorkomen.
10. De vergunninghouder kan het gebruik van de omgevingsvergunning toestaan aan derden (vergunninggebruikers) en aan in opdracht van de vergunninghouder handelende (rechts-)personen. Zij houdt hiertoe een administratie bij.
11. De vergunninghouder stelt de vergunninggebruikers op de hoogte van de toepasselijke voorschriften. Zij blijft medeverantwoordelijk voor de juiste naleving van deze voorschriften in de omgevingsvergunning.
12. De vergunninggebruiker stelt de vergunninghouder direct op de hoogte indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden andere beschermde soorten dan waarvoor omgevingsvergunning is verleend worden aangetroffen of andere handelingen, als bedoeld in voorschrift 6, noodzakelijk zijn en stopt met de uitvoering hiervan. De vergunninghouder neemt vervolgens direct contact op met het Servicebureau van de provincie Utrecht (Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht of servicebureau@provincie-utrecht.nl), waarna wordt bepaald welke vervolgacties er noodzakelijk zijn.

1.2 Meldingsplicht en registratie

13. De vergunninggebruiker meldt de betreffende locatie waar werkzaamheden aan bij de vergunninghouder via de ArcGIS webapplicatie "Particuliere na-isolatie onder het pre-SMP".
14. Bij de melding dient, binnen de gestelde termijn in "methodiek van het Natuurvriendelijk isoleren", fotobewijs toegevoegd te zijn waaruit blijkt:

1. Dat de woningen natuurvrij zijn gemaakt;
 2. Dat de woningen natuurvrij zijn gemaakt door een bevoegd persoon;
 3. Welke alternatieve voorzieningen zijn gerealiseerd tijdens het natuurvrij maken.
 4. In geval van borstweringen dient er als alternatief voor het 'natuurvrij maken' een 'vleermuisvrij-verklaring' te zijn toegevoegd.
15. Het plaatsen van zonnepanelen dient zeven dagen voorafgaand aan de werkzaamheden te worden gemeld via de ArcGIS webapplicatie.
 16. De vergunninghouder controleert of fotobewijs onderdeel is van de melding. Zonder fotobewijs als bedoeld in voorschrift 14 mogen geen nadere werkzaamheden worden uitgevoerd.
 17. De vergunninghouder monitort of het aantal gemelde woningen per buurt in fase 1 niet boven de 10% en in fase 2 boven de 30% komt. Zij registreert bij welke adressen er gebruikgemaakt wordt van de omgevingsvergunning en deelt op verzoek deze registratie met de RUD Utrecht.
 18. Indien de percentages uit voorschrift 17 zijn bereikt wordt het systeem afgesloten voor het doen van nieuwe meldingen. De vergunninghouder doet hiervan mededeling bij Servicebureau van de provincie Utrecht.

Natuurvriendelijk isoleren

19. De isolatiewerkzaamheden vinden plaats conform de regels uit de "methodiek van het Natuurvriendelijk isoleren", zoals te vinden op de website van provincie Utrecht.
20. Het natuurvrij maken dient te gebeuren onder begeleiding van een vleermuis- en vogelkundige (ecoloog) of door een daartoe bekwaame medewerker van een isolatiebedrijf. Een medewerker van een isolatiebedrijf is bekwaam indien deze aantoonbaar deel heeft genomen aan de training 'Natuurvriendelijk isoleren'.

Voorschriften specifiek ten behoeve van meervleermuis

21. In de gemeente De Bilt is een adres met een grote kraamgroep meervleermuis (> 100 dieren) bekend. Dit betreft Wolkammerweg 7A in Westbroek. Dit adres wordt daarom uitgesloten van de Pre-SMP omgevingsvergunning.
22. Om het doden van meervleermuizen te voorkomen dienen voorafgaand aan de verduurzaming alle grondgebonden particuliere woningen natuurvrij gemaakt te worden conform de methodiek van het Natuurvriendelijk isoleren.
23. Om het risico op aantasting gedurende fase 1 te minimaliseren mag slechts 10% van de woningen tot september 2024 worden geïsoleerd.
24. Om het verlies van kraamverblijfplaatsen te voorkomen dient voor woningen in een straal van 200 meter rondom Wolkammerweg 7A in Westbroek en de Nederlandse Gereformeerde Kerk te Kerkdijk 60 in Westbroek voorafgaand aan het isoleren van muren en daken een sporenonderzoek (zie voorschriften 29 - 32) plaats te vinden. Bij dakisolatie moet een ecoloog betrokken worden. Zijn er sporen van een kolonie vleermuizen dan mag de woning niet worden geïsoleerd in fase 1. Is in fase 2 uitgesloten dat een kraamgroep van de meervleermuis in de woning voorkomt, dan kan de woning alsnog worden geïsoleerd.
25. Om het risico op aantasting gedurende fase 1 te minimaliseren moeten, conform de Pre-SMP methodiek, dakranden vrij blijven van zonnepanelen. Deze randen zijn vier dakpannen breed of hoog.
26. Is onder het dak een kraamkolonie van de meervleermuis bekend, dan is dakisolatie en het plaatsen van zonnepanelen niet toegestaan.
27. Om het verlies van zomer- en paarverblijfplaatsen te compenseren dienen per particuliere woning voorzieningen te worden geplaatst conform de "methodiek van het natuurvriendelijk isoleren".

Sporenonderzoek bij spouwmuurisolatie

28. De gemeente moet particulieren doorverwijzen naar isolatiebedrijven die in de spouw sporenonderzoek doen voorafgaande aan het isoleren van de woning. Onder sporenonderzoek wordt verstaan:
- het zoeken naar plekken met meer dan vijftien vleermuiskeutels vlak bij elkaar in de spouw met behulp van een hoogwaardige endoscoop zoals de Novascope VSg1285, die een sterk led-licht ingebouwd heeft.
 - via boorgaten die een maximale onderlinge afstand hebben van 80 cm.
29. Als blijkt dat er plekken met meer dan vijftien vleermuiskeutels aanwezig zijn in de spouw, dan mag de woning niet geïsoleerd worden en moet de woning ontdaan worden van de natuurvrij maatregelen, en moeten de boorgaten gedicht worden. Dit zodat de woning weer in gebruik genomen kan worden door vleermuizen.

Sporenonderzoek bij dakisolatie

30. De gemeente moet particulieren doorverwijzen naar een ecooloog bij dakisolatie van een woning. De ecooloog moet onder andere sporenonderzoek doen in, onder en naast het dak.
31. Als blijkt dat er plekken met vijftien of meer vleermuiskeutels aanwezig zijn in of rond het dak, dan mag de woning niet geïsoleerd worden. Dit zodat de woning weer in gebruik genomen kan worden door vleermuizen.

Gemeentelijke compensatie

32. De door de vergunninghouder te realiseren compensatie dient gedurende de looptijd van de omgevingsvergunning te worden gemonitord op gebruik. De resultaten hiervan dienen een maand voor het aflopen van de omgevingsvergunning te worden toegezonden aan de provincie Utrecht en de RUD Utrecht via wnl@rudutrecht.nl. Vermeld hierbij het zaaknummer van de omgevingsvergunning.
33. Uiterlijk twee maanden na verzending van dit besluit dient een monitoringsplan toegezonden te worden aan de provincie Utrecht via samenvoornatuur@provincie-utrecht.nl en de RUD Utrecht via wnl@rudutrecht.nl waarin is uitgewerkt op welke manier de gemeentelijke voorzieningen worden gemonitord. Vermeld hierbij het zaaknummer van de omgevingsvergunning.
34. Het compensatieplan van fase 1, met de uitwerking van de locaties van alternatieve kraamverblijfplaatsen, wordt voor eind mei 2024 bij de provincie Utrecht via samenvoornatuur@provincie-utrecht.nl en de RUD Utrecht via wnl@rudutrecht.nl ingediend. Vermeld hierbij het zaaknummer van de omgevingsvergunning.

Eerste fase:

35. Uiterlijk eind mei 2024 dienen in de gemeente De Bilt zeventien kraamvoorzieningen te zijn gerealiseerd die qua kenmerken, en positionering geschikt zijn als alternatief voor kraamverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis.
36. Uiterlijk eind mei 2024 dienen in de gemeente De Bilt vijf kraamvoorzieningen te zijn gerealiseerd die qua kenmerken en positionering geschikt zijn als alternatief voor kraamverblijfplaatsen van de laatvlieger. Voor de laatvlieger is het niet toegestaan om kraamkasten toe te passen als alternatieve kraamverblijfplaatsen.
37. Uiterlijk eind mei 2024 dienen in de gemeente De Bilt drie kraamvoorzieningen te zijn gerealiseerd die qua kenmerken en positionering geschikt zijn als alternatief voor kraamverblijfplaatsen van de baardvleermuis.
38. Uiterlijk eind mei 2024 dienen in de gemeente De Bilt twee kraamvoorzieningen te zijn gerealiseerd die qua kenmerken en positionering geschikt zijn als alternatief voor kraamverblijfplaatsen van de gewone grootoorvleermuis.

Tweede fase

39. Na afronding van het onderzoek naar de kraamgroepen van vleermuizen dient te worden onderzocht of er in fase 1 verduurzamingsmaatregelen hebben plaatsgevonden binnen 100 meter van een gevonden kraamgroep. Zijn woningen binnen deze straal verduurzaamd, dan dient extra compensatie toegepast te worden en dient uiterlijk eind september 2024 een compensatieplan te worden voorgelegd aan de RUD via wnl@rudutrecht.nl. Vermeld hierbij het zaaknummer van de omgevingsvergunning.

Bijlage 2: Toetsing Team Natuur en Landbouw

Provincie Utrecht

t.a.v. VVN

Onderwerp	Toetsing door Team NEL	Datum	19 Maart 2024
Zaaknummer	Z-PU-2024-000512	Team	Natuur en Landschap (NEL)
Briefnummer	-	Van	
Uw referentie	-	Telefoonnr.	+
Ontvangstdatum	28 februari 2023	E-mail	samenvoornatuur@provincie-utrecht.nl
Bijlage	Dichtheid- en kansberekening Pre-SMP vleermuizen en vogels gemeente De Bilt		

Geachte vergunningverleners,

Door middel van deze brief zenden wij onze definitieve toets vanuit Biodiversiteit in stad en dorp (BiSD), onderdeel van Team NEL. Onderliggende toets is gebaseerd op het vigerend Pre-SMP beleid wat is vastgesteld door Gedeputeerde Staten op 22 februari 2022 en aangepast op 22 september 2023 onder mandaat gedeputeerde Sterk, Natuur en Landbouw.

Met vriendelijke groet,

Team NEL, BiSD
Biodiversiteit in stad en dorp
Domein Landelijke Leefomgeving

Dit bericht is digitaal verstuurd en daarom niet ondertekend

TOETSING DOOR TEAM NATUUR EN LANDBOUW

t.a.v. vergunningsaanvraag zaaknummer Z-PU-2024-000512 van de gemeente De Bilt om een gebiedsgerichte vergunning op grond van een pre-soortenmanagementplan met oog op de pre-SMP methodiek.

De gemeente De Bilt heeft besloten om een Pre-Soortenmanagementplan en Soortenmanagementplan te laten opstellen voor de woonkern van de gemeente De Bilt. Hiervoor heeft de gemeente op 28 februari 2024 een vergunning aangevraagd voor het isoleren van maximaal 30 procent van de te isoleren woningen in de gemeente De Bilt.

Overige verspreid liggende woningen in buitengebieden vallen buiten onderhavige pre-SMP vergunning.

Team NEL heeft de aanvraag getoetst aan de indieningsvereisten zoals opgenomen in artikel 3.2.3 van de Beleidsregels Natuur en Landschap. Daarnaast heeft team NEL de aanvraag inhoudelijk getoetst aan de methodiek van het pre-SMP zoals vastgesteld op 22 februari 2022. Deze toetsing betreft een advies aan VVN ten behoeve van de vergunningverlening.

Toets 1: Toetsing aan de indieningsvereisten van de beleidsregels:

De indieningsvereisten zoals opgenomen in artikel 3.2.3 van de BNL

Artikel 3.2.3 Gebiedsgerichte vergunningen op basis van de pre-SMP-methodiek

1. *"Gedeputeerde Staten kunnen een gebiedsgerichte vergunning op basis van de pre-SMP methodiek aan gemeenten verlenen voor uitsluitend de verduurzaming van grondgebonden woningen in particulier eigendom.*
2. *Een vergunning als bedoeld in het eerste lid wordt slechts verleend indien:*
 - a. *De gemeente in een pre-Soortenmanagementplan beschrijft hoe het verlies aan kraamverblijfplaatsen door de gemeente wordt gecompenseerd, zoals beschreven in bijlage 4¹; en,*
 - b. *De verduurzaming zoals bedoeld eerste lid wordt uitgevoerd volgens de pre-SMP methodiek "natuurvriendelijk isoleren" voor verduurzamingswerkzaamheden, zoals beschreven in bijlage 4; en,*
 - c. *Is verzekerd dat gedurende de looptijd van de vergunning als bedoeld in het eerste lid, een aanvraag voor een opvolgende gebiedsgerichte vergunning op basis van een soortenmanagementplan wordt voorbereid."*

Toetsing aan de beleidsregels

De aanvraag voldoet aan de vereisten zoals vastgelegd in de beleidsregels t.a.v. de pre-SMP methodiek namelijk:

Ad 1: de aanvraag ziet uitsluitend op de verduurzaming van grondgebonden woningen in particulier eigendom in De Bilt. Het maximale percentage deelnemende woningen blijft onder de grens van 30% per CBS-buurt.

Ad 2: sub a: in het pre-Soortenmanagementplan wordt beschreven hoe het verlies aan kraamverblijfplaatsen door de particuliere verduurzaming door de gemeente wordt gecompenseerd.

Ad 2 sub b: de verduurzaming wordt uitgevoerd volgens de pre-SMP methodiek van het 'natuurvriendelijk isoleren'. Ad 2 sub c: de gemeente heeft een aanbesteding gestart voor het SMP-veldonderzoek. Dit onderzoek wordt naar verwachting afgerond in december 2024. Een vergunningsaanvraag binnen 24 maanden wordt daarmee voldoende verzekerd.

Conclusie:

Team NEL acht de aanvraag ontvankelijk omdat deze aanvraag voldoet aan de indieningsvereisten zoals vastgelegd in artikel 3.2.3 van de Beleidsregels Natuur en Landschap.

¹ Bijlage 4 is een bijlage van de BNL

Toets 2: Inhoudelijke analyse en toetsing van het effect van de verduurzaming, rekening houdend met de mitigatie en compensatie aan de staat van instandhouding op grond van de pre-SMP methodiek.

De aangevraagde pre-SMP vergunning kan alleen worden verleend als de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de gierzwaluw en de huismus en er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de vleermuissoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

In de pre-SMP methodiek wordt het effect van de aantasting op de staat van instandhouding deels modelmatig berekend. Hier worden zeven stappen doorlopen. Voor het opstellen van dit advies zijn voor de gemeente De Bilt de zeven stappen doorlopen. Voor de achtergrond en toelichting van de populatieberekening verwijzen wij naar de rapportage "Natuurvriendelijk isoleren van particulier woningen onder het pre-Soortenmanagementplan" en de daarbij behorende vastgestelde bijlagen.

De input voor de zeven stappen zijn:

- De populatieberekeningen van Viridis in de gemeente De Bilt ("Populatie inschatting en achtergronddocument gebouwbewonende vleermuissoorten" en "Populatie inschatting huismus en gierzwaluw");
- De GIS-data van de gemeente De Bilt;
- De verplichte particuliere compensatie conform de pre-SMP methodiek;
- De voorgestelde gemeentelijke compensatie zoals voorgesteld in het pre-SMP.

De populatieberekeningen voor De Bilt zijn door Ecologisch adviesbureau Viridis uitgevoerd. De populatieberekeningen van Viridis zijn getoetst voorafgaand aan de vaststelling van deze berekeningen als onderdeel van de pre-SMP methodiek. Deze berekeningen worden niet nader meer getoetst.

De gemeente heeft GIS-informatie aangeleverd ten aanzien van het vastgoed in de woonkernen van De Bilt. Deze GIS-informatie is ingeladen in onze GIS-applicatie "Particuliere na-isolatie onder het pre-SMP".

De populatieberekeningen en de GIS-informatie zijn verwerkt in een Excel-tabel die de verwachte ecologische aantasting berekend. Deze tabel is bij dit advies gevoegd. Van de resultaten wordt hieronder verslag gedaan:

Aantal deelnemende woningen

De gemeente verwacht dat het SMP medio 2025 gereed is, en daarmee de kraamverblijfplaatsen einde juli 2024 bekend zijn. Voor deze inschatting heeft de gemeente inmiddels een ecologisch bureau benaderd. Daarom wordt vergunning gevraagd voor het isoleren van maximaal 30% van de te verduurzamen particuliere grondgebonden woningen. Van de in totaal 9.407 relevante woningen, betreft dit 10% in de eerste blinde fase (941 woningen) en 20% in de tweede fase (1.881 woningen), wat neerkomt op een totaal van 2.822 woningen in de gemeente De Bilt met een energielabel C t/m G. De waarschijnlijke aantal deelnemende woningen wordt echter veel lager geschat, namelijk op 5-10%. Dit in verband met de beperkte beschikbaarheid van isolatiebedrijven door de vele isolatiewerkzaamheden in Nederland en omdat het overgrote deel van de woningen energielabel C heeft, waarbij verwacht wordt dat deze woningen redelijk goed geïsoleerd zijn. (tabel 1).

Met het aantal deelnemende woningen is de verwachte ecologische aantasting per woonkern en per soort te berekenen.

Tabel 1: overzicht resultaten modelberekening

Locatie	Relevante gebouwen voor kraamverblijfplaatsen*	Relevante gebouwen voor paar- en zomerverblijfplaatsen	Relevante particuliere grondgebonden woningen voor kraamverblijfplaatsen*	Relevante particuliere grondgebonden woningen voor paar- en zomerverblijfplaatsen
Westbroek	310	388	233	291
Maartensdijk	1.514	1.892	927	1.159
Groenekan/Nieuwe Wetering	472	590	313	391
Hollandsche Rading	473	591	290	363
De Bilt Bilthoven	11.058	13.823	5.762	7.203
Totaal gemeente De Bilt	13.827	17.284	7.526	9.407

*Correctiefactor = uitgaande dat maximaal 80% van de relevante gebouwen en woningen geschikt is als kraamverblijfplaats

Verwachte en maximale ecologische aantasting

In de pre-SMP methodiek wordt zowel de *verwachte* ecologische aantasting als de (absolute) *maximale* aantasting berekend. De verwachte ecologische aantasting is op basis van de afgestelde parameters al 'worst case', maar voor de zekerheid is ook berekend wat de absolute maximale aantasting zou zijn (rekening houdend met de standaardafwijking in binomiale kansverdelingen). De maximale aantasting wordt weergegeven om te tonen wat de absolute worst-case-situatie zou zijn. De verwachte ecologische aantasting is het gemiddelde tussen de minimale en de maximale aantasting. De minimale aantasting wordt niet weergegeven, aangezien deze niet past bij het uitgangspunt de aantasting niet te willen onderschatten.

Mitigerende en compenserende maatregelen

Om de negatieve ecologische effecten van de werkzaamheden te beperken verplicht de pre-SMP-methodiek (verzachtende) en compenserende (vervangende) maatregelen. De particuliere isolatie dient conform de spelregels van het "Natuurvriendelijk isoleren" (zie bijlage 3) plaats te vinden. Daarin is per ingreep (rekening houdend met het verschillende effecten per ingreep) uitgewerkt welke gedragsregels er gelden. De gemeente De Bilt heeft aangegeven de particulieren op deze manier te willen laten isoleren. De gemeente zal deze methodiek actief bij de particulieren onder de aandacht brengen en er wordt op beperkt niveau gestart met een energievoucher pilot in de gemeente waarbij natuurvriendelijk isoleren standaard meegenomen wordt. De in De Bilt actieve isolatiebedrijven worden op de hoogte gebracht van de regels ten aanzien van het 'natuurvriendelijk isoleren' en zullen voorafgaand aan het gebruik van de vergunning de verplichte training 'Natuurvriendelijk Isoleren volgen'.

Met het volgen van de regels van het 'natuurvriendelijk isoleren' wordt het verstoren van broedende vogels of van vleermuizen zo goed als mogelijk voorkomen. Ook de kans op het doden van (broedsel van) vogels of van vleermuizen wordt met het volgen van de regels geminimaliseerd.

Het verlies van verblijfplaatsen kan echter niet worden voorkomen. Daarom is compensatie van het verlies aan verblijfplaatsen verplicht. Afhankelijk van de werkzaamheden, rekening houdend met de vereisten van het 'Natuurvriendelijk isoleren', worden er voorafgaand of direct tijdens de werkzaamheden alternatieven voorzieningen voor vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen gerealiseerd per te isoleren woning. Daarom is

getoetst of de particuliere compensatie voldoende is voor het verlies van de nestplaatsen van de huismus en de gierzwaluw en voor het verlies van de verschillende type verblijfplaatsen van vleermuizen..

1. Toets aan de staat van instandhouding van de gierzwaluw en de huismus

Gierzwaluw

Verwachte huidige staat van instandhouding

Gierzwaluwen komen algemeen voor in dorpen en steden. Het landelijk aantal broedparen is lastig te berekenen door de aanwezigheid van grote aantallen niet-broedende vogels en het kortstondige bezoek aan nestplekken. Het aantal broedparen in Nederland wordt geschat op 40.000 tot 60.000 (SOVON, 2018), maar dit kan (veel) te laag zijn. In dorpen en kleinere steden ligt de verhouding tussen gierzwaluwen en inwoners namelijk op 1: 100. Dan zou de Nederlandse gierzwaluwpopulatie ongeveer 160.000 paren bedragen, bijna vier keer groter dan tot nu toe gedacht, maar cijfers voor de grote steden ontbreken (Verkade et al., 2015). In enkele steden en dorpen zijn het aantal gierzwaluwen over een langere periode op gestandaardiseerde wijze geteld. Dit levert een stabiel beeld op en in een aantal gevallen zelfs een toename van het aantal gierzwaluwen. Wel zijn er afnames bekend van ingrijpend gerenoveerde buurten en gebouwen. Deze verdwijning van kolonies lijkt mogelijk (ten dele) gecompenseerd te worden door een meer verspreide (en minder opvallende) vestiging elders (Verkade et al., 2015). Omvangrijke kolonies worden dus schaarser. De landelijke staat van instandhouding van de gierzwaluw als broedvogel wordt in Nederland gekarakteriseerd als gunstig. Voor niet-broedvogels is geen trend beschikbaar omdat de soort na het broedseizoen vrijwel direct uit Nederland verdwijnt (SOVON, 2018).

De trend in verspreiding en populatie en de staat van instandhouding van de gierzwaluw in de provincie Utrecht zijn onbekend, maar er zijn geen redenen om aan te nemen dat deze afwijken van de beoordeling van geheel Nederland. De staat van instandhouding voor de gierzwaluw in de provincie Utrecht wordt daarom beoordeeld als gunstig.

Verwachte en maximale ecologische aantasting gierzwaluw

In de gemeente De Bilt is modelmatig berekend dat in De Bilt naar verwachting naar boven afgerond 439 broedparen van de gierzwaluw voorkomen. Naar verwachting broeden naar boven afgerond 243 hiervan in grondgebonden particuliere woningen in De Bilt. Als 30% van de woningen wordt verduurzaamd worden afgerond 73 nestplaatsen van de gierzwaluw vernield in De Bilt. Deze aantallen zijn worstcase berekent, want de praktijk leert dat van de meeste woningen met name de gevel en vloer geïsoleerd wordt en in mindere mate het dak, waar juist deze soort aanwezig is. Dit betekent hoe dan ook dat er sprake is van het overtreden van verbodsbepalingen uit de wet. Een omgevingsvergunning is daarom noodzakelijk.

Huisumus

Verwachte huidige staat van instandhouding

De huismus is een algemene broedvogel die in 95% van de Nederlandse atlasblokken voorkomt. De verspreiding overlapt met die van menselijke bewoning. De broedpopulatie van huismus is in Nederland door SOVON geschat op 600.000 tot 1.000.000 broedparen (SOVON, 2018). Sinds 1975 is de populatie huismussen in Nederland ongeveer gehalveerd. Populaties zijn bovendien meer versnipperd geraakt en kleiner geworden. De achteruitgang is het grootst in steden en dorpen, vooral in Laag-Nederland (meest verstedelijkt), en minder in het agrarisch gebied. De huismus staat daarom als gevoelig op de Rode Lijst van Nederlandse broedvogels. Vanaf 2000 lijkt de populatie gestabiliseerd, maar vanuit de MUS-tellingen is de laatste jaren weer een geleidelijke afname ingezet (SOVON, 2019). Ondanks de enorme afname in aantallen is de landelijke

verspreiding op het niveau van atlasblokken amper veranderd (-1%). De landelijke staat van instandhouding van de huismus in Nederland is beoordeeld als matig ongunstig.

De trend in verspreiding en populatie van de huismus in de provincie Utrecht is nog onbekend, maar er zijn geen directe redenen aan te nemen dat deze afwijken van de trends van geheel Nederland. De staat van instandhouding voor de huismus in de provincie Utrecht wordt daarom beoordeeld als matig ongunstig.

Verwachte en maximale ecologische aantasting huismus

In de gemeente De Bilt is modelmatig berekend dat in De Bilt naar verwachting naar boven afgerond 1755 broedparen van de huismussen voorkomen. Naar verwachting broeden naar boven afgerond 976 hiervan in grondgebonden particuliere woningen in De Bilt. Als 30% van de woningen wordt verduurzaamd worden er in het slechtste geval afgerond naar boven 293 nestplaatsen vernield in De Bilt. Deze aantallen zijn worstcase berekent, want de praktijk leert dat van de meeste woningen met name de gevel en vloer geïsoleerd wordt en in mindere mate het dak, waar juist deze soort aanwezig is. Dit betekent hoe dan ook dat er sprake is van het overtreden van verbodsbepalingen uit de wet. Een omgevingsvergunning is daarom noodzakelijk.

Particuliere mitigatie huismus en gierzwaluw

Om het opzettelijk doden van vogels en eieren en het opzettelijk verstoren met een wezenlijke invloed op vogels te voorkomen worden de woningen geïsoleerd conform de methodiek van het 'natuurvriendelijk isoleren'. Werkzaamheden met een potentieel effect op huismus en gierzwaluw is in het broedseizoen niet toegestaan. Hiermee wordt voorkomen dat broedende vogels worden verstoord.

Particulier compensatie huismus en gierzwaluw

Niet elke ingreep heeft een potentieel negatief effect op nesten van de gierzwaluw of huismus. De verplichte compensatie is daarop afgestemd. De ingreep met het grootste effect op vogels is het isoleren van daken door het verwijderen van dakpannen (buitendakisolatie). Bij dakisolatie zal in eerste instantie het dak in de nieuwe situatie geschikt gemaakt moeten worden op basis van de dakisolatie spelregels (Natuurvriendelijk isoleren van particuliere woningen onder het Pre-Soortenmanagementplan, bijlage 3, Handreiking, De methodiek van het natuurvriendelijk isoleren). Als het dak niet opgeleverd kan worden, geschikt voor vogels, dan dienen per woning vier duurzame (gierzwaluw)kasten/stenen of andere bewezen geschikte voorzieningen te worden geplaatst. Voorbeelden zijn te vinden via de gierzwaluwbescherming.nl of het BJI12 kennisdocument van de gierzwaluw. Mocht deze zware ingreep (buitendakisolatie) noodzakelijk zijn bij alle 2.822 woningen, en kan onverhoopt bij deze woningen het dak niet geschikt blijven, dan worden in totaal 11.288 (factor 4) vogelvoorzieningen gerealiseerd. Deze compensatie wordt (meer dan) voldoende geacht om de volgende redenen:

- Dit is een ruime compensatie van de naar verwachting aan te tasten 366 nesten, waarvan 73 gierzwaluwnestplaatsen en 293 nestplaatsen van de huismus. Elk nest wordt dan circa 20 keer gecompenseerd. Dit is vele malen meer dan de gangbare compensatiefactor 2 tot 5.
- Deze vogelvoorzieningen zijn effectief voor het compenseren van verloren nestplaatsen. De kans op ingebruikname van deze nesten is erg hoog.
- Op elke woning komen alternatieven. De locatie van de aantasting en de locatie van de alternatieven zijn hetzelfde. Mochten er echter méér dan 4 nesten op een woning worden aangetast, dan zal een broedpaar moeten uitwijken. Het totale aanbod aan alternatieven in de woonkernen is zo groot dat er een ruime spreiding van alternatieve voorzieningen ontstaat. Daarnaast wordt het aantal aan te tasten woningen sterk begrensd per CBS-buurt. Het wordt zeer waarschijnlijk geacht dat er binnen een buurt

voldoende nestgelegenheid aanwezig blijft om het broedsucces van de populaties in de wijk niet negatief te beïnvloeden.

Conclusie gierzwaluw en huismus

Het voorkomen van aantasting van legsel en het behoud van een ruim aanbod aan verblijfplaatsen geven dat er de komende twee jaar geen negatief effect op de staat van instandhouding verwacht wordt.

2. Toets aan de staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis

Verwachte huidige staat van instandhouding

De gewone dwergvleermuis is algemeen verspreid in de provincie Utrecht. De kans is vrij groot dat een willekeurige woning een functie heeft voor gewone dwergvleermuizen, voor zowel kraam- zomer- paar- als winterverblijfplaatsen van deze soort. Gewone dwergvleermuizen bewonen grondgebonden woningen in potentie jaarrond, en zullen enkel met aanhoudende koude periodes (< -4 graden) massaal overwinteren op bepaalde massa-winterlocaties, deze vallen echter buiten de scope van het pre-SMP omdat het type gebouw voor deze functie buiten de grondgebonden woningen valt en veelal niet in eigendom van individuele particulieren. Het gaat daarbij namelijk om grote massieve (bakstenen) gebouwen, typische woonflats bijvoorbeeld.

De landelijke staat van instandhouding van gewone dwergvleermuis is onbekend². De trend en staat van instandhouding voor de gewone dwergvleermuis in de provincie Utrecht is eveneens onbekend.

In Nederland is de totale populatie gewone dwergvleermuizen geschat op 300.000 tot 600.000. Dit komt neer op een dichtheid van 9-18 dieren per km². Deze aantallen zijn gebaseerd op schattingen. In de uitgevoerde berekeningen wordt uitgegaan van hogere dichtheden met een schatting van 800.000 dieren voor heel Nederland, omdat deze als veel reëler worden beoordeeld. In de provincie Utrecht komen op basis van deze dichtheid 35.651 gewone dwergvleermuizen voor. Deze zijn verdeeld over de woonkernen in de provincie Utrecht.

Gemeente De Bilt

In De Bilt is modelmatig berekend dat naar verwachting 2.089 gewone dwergvleermuizen voorkomen. Naar verwachting zijn er 12 kraamkolonies aanwezig met maximaal 210 kraamverblijven in het netwerk. Van de 210 kraamverblijven worden er 130 verwacht in particuliere grondgebonden woningen.

Daarnaast zijn er naar verwachting 1044 paarverblijven en 4176 zomerverblijven in De Bilt met daarvan respectievelijk 640 paarverblijfplaatsen en 2561 zomerverblijfplaatsen in de grondgebonden particuliere woningen. Omdat (vorstvrije) verblijven ook als (tijdelijk) winterverblijf voor één of enkele dieren gebruikt kunnen worden, kan een individueel winterverblijf niet worden uitgesloten. Massa-overwinteringslocaties in particuliere grondgebonden woningen binnen de woonkern is echter met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid uitgesloten.

² Vogel- en Habitatrichtlijnrapportage 2019, Wageningen Universiteit, rapport [520728 \(wur.nl\)](https://wur.nl/520728)

Tabel 2: populatie gewone dwergvleermuizen in De Bilt

Gewone dwergvleermuis	Populatie en kraamgroepen		Aantal verblijven in gemeente De Bilt			Aantal verblijven in particuliere woningen			Aantal aan te tasten verblijven in de pre-SMP woningen als 30% wordt geïsoleerd		Blinde aantasting 10% tot er volledig inzicht is in de locaties van de kraamgroepen
Locatie	Totale populatie	Kraamgroepen	Kraamverblijven	Paarverblijven # mannen x 1	Zomerverblijven # mannen x 4	Kraamverblijven	Paarverblijven	Zomerverblijven	Paarverblijven	Zomerverblijven	Kraamverblijven
Totaal gemeente De Bilt	2089	12	210	1044	4176	130	640	2561	192 (max. 219)	768 (max. 791)	16,2 (max. 24,8)
Woonkern Westbroek	409	2,3	45	205	820	34	153	615	46 (max. 51)	185 (max. 185)	4,2 (max. 6,1)
Woonkern Maartensdijk	274,9	1,6	30	137	548	18	84	336	25 (max. 30)	101 (max. 109)	2,3 (max. 3,8)
Woonkern Groenekan/Nieuwe Wetering	310,3	1,8	30	155	620	20	103	411	31 (max. 36)	123 (max. 123)	2,5 (max. 4,0)
Woonkern Hollandsche Rading	316	1,8	30	158	632	18	97	388	29 (max. 34)	116 (max. 116)	2,3 (max. 3,8)
Woonkern De Bilt-Bilthoven	778,2	4,4	75	389	1556	39	203	811	61 (max. 69)	243 (max. 258)	4,9 (max. 7,1)

Verwachte en maximale ecologische aantasting

Als maximaal 10% van de te isoleren woningen in De Bilt in fase 1 wordt verduurzaamd, is er een kans dat er waarschijnlijk 16,2 (maar nooit meer dan 25) kraamverblijfplaatsen van de 210 kraamverblijfplaatsen worden vernield. Als 30% van de woningen in fase 1 en 2 wordt verduurzaamd, worden er mogelijk 192 (maximaal 219) van de in totaal 1044 paar- en winterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis vernield, en worden er mogelijk 768 (maximaal 791) van de 4176 zomerverblijven vernield. Daarnaast worden de gewone dwergvleermuizen verstoord en incidenteel gedood door de verborgen leefwijze van de soort. Dit betekent dat er sprake is van het overtreden van verbodsbepalingen uit de wet. Omgevingsvergunning is daarom noodzakelijk.

In fase 1 worden de kraamverblijfplaatsen onderzocht en worden daarom niet meer meegenomen in de berekening voor fase 1 en 2 samen.

Particuliere mitigatie

Om het opzettelijk doden van gewone dwergvleermuizen te voorkomen worden de woningen geïsoleerd conform de methodiek van het 'natuurvriendelijk isoleren'. Werkzaamheden met een potentieel effect op gewone dwergvleermuizen zijn in de kraamperiode, en deels ook in de winterperiode, niet toegestaan. Het natuurvrij maken van woningen, voorafgaand aan mogelijk schadelijke werkzaamheden is bij alle woningen verplicht. Hiermee wordt voorkomen dat gewone dwergvleermuizen worden gedood of verwond.

Particuliere compensatie

Niet elke ingreep heeft een even zwaar potentieel negatief effect op verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Het effect verschilt bovendien sterk ten aanzien van de verschillende type verblijven. De verplichte compensatie is daarop afgestemd. Particuliere compensatie heeft in de eerste plaats tot doel het verlies van zomer- en paarverblijfplaatsen (met een functie tijdens milde winterdagen) te compenseren.

Zomer- en paarverblijven

De ingreep met het grootste effect op zomer- en paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen is het isoleren van spouwmuren en van daken door het verwijderen van dakpannen (buitendakisolatie). Mocht deze zware ingreep (spouwmuurisolatie en buitendakisolatie) noodzakelijk zijn bij alle 2.822 woningen, en kan onverhoopt bij deze woningen het dak niet geschikt blijven, dan worden in totaal (uitgaande van tussenwoningen met 2 gevels) 5.644 spouwverblijven of (uitgaande van een hoekwoning met 3 gevels) 8.466 spouwverblijven gerealiseerd. In geval van uitsluitend vrijstaande woningen worden dan 2.822 grote verblijfplaatsen (100 x 100 cm in de nok) gerealiseerd of per vrijstaande woning 1 middelgroot en 3 kleine spouwverblijven of 1 klein spouwverblijf per gevel. Deze compensatie wordt (meer dan) voldoende geacht om de volgende redenen:

- Het maximale aantal aan te tasten zomer- en paarverblijven van de gewone dwergvleermuis betreft maximaal 791 verblijven. Samen met het maximale aantal aan te tasten verblijven van de andere vleermuissoorten betreft het 997 (= 791 + 151 + 33 + 22) verblijven. Elk bestaande verblijf wordt gecompenseerd en waarschijnlijk met een meervoudige factor.
- Deze alternatieve voorzieningen zijn effectief voor het compenseren van verloren zomer- en paarverblijfplaatsen. De kans op ingebruikname van deze verblijven is erg hoog.
- Op elke woning komen alternatieven. De locatie van de aantasting en de locatie van de alternatieven zijn hetzelfde. Het totale aanbod aan alternatieven in de woonkernen is zo groot dat er een ruime spreiding van alternatieve voorzieningen ontstaat. Daarnaast wordt het aantal aan te tasten woningen sterk begrensd per CBS-buurt. Het wordt zeer waarschijnlijk geacht dat er binnen een buurt voldoende zomer- en paarverblijfplaatsen (met een functie voor milde winterdagen) aanwezig blijft om de populaties in de wijk niet negatief te beïnvloeden. Ook voor de sporadisch voorkomende vleermuissoorten zijn deze voorzieningen kansrijk en door de overmaat aan locaties te allen tijde voldoende beschikbaar.

Kraamverblijfplaatsen

Bij elke te isoleren gevel moet een spouwverblijf van 30 x 30 cm komen en bij alle hoekwoningen en vrijstaande woningen een grote uitsparing van 100 x 100 cm komen. Deze zorgen voor een aanbod aan verblijfplaatsen voor kleinere tot middelgrote (kraam)groepen van de gewone dwergvleermuis. Woningen met een open spouwmuur

aan de bovenzijde moeten aan de bovenkant in verbinding blijven met het dak, zodat vleermuizen tussen spouw en dak kunnen kruipen, zodat er een groter aanbod aan microklimaat blijft bestaan.

Gemeentelijke compensatie

Boven op de particuliere compensatie biedt de gemeente De Bilt een aantal voorzieningen aan. De gemeentelijke compensatie is verdeeld over een eerste fase en een tweede fase. De eerste fase betreft het compenseren van de aantasting die plaatsvindt voordat het onderzoek naar de kraamgroepen is afgerond. Dit is de blinde aantasting.

Eerste fase compensatie

De gemeente zal zo snel mogelijk na vergunningverlening, maar uiterlijk vóór 1 mei 2024 verspreid over de woonkernen 17 voorzieningen realiseren die kansrijk zijn als alternatieve kraamverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis. 17 (afrondding 16,2) voorzieningen worden geplaatst verdeeld naar ratio in de woonkernen Westbroek, Maartensdijk, Groenekan/Nieuwe Wetering, Hollandsche Rading en De Bilt/Bilthoven. De locaties van de voorzieningen in wijken kan bijvoorbeeld bepaald worden op basis van aanwezigheid van parken, woonkern randen en groene zoneringen nabij label C t/m G particuliere grondgebonden woningen. Het globale compensatieplan zal binnen twee maanden na vergunningverlening bij de provincie Utrecht ingediend moeten zijn. Voor het globale compensatieplan en de uitvoering van de voorzieningen is reeds een externe partij ingeschakeld.

Tweede fase compensatie

Na afronding van het onderzoek naar de kraamgroepen van de gewone dwergvleermuis wordt door de gemeente bij elke kraamgroep extra kraamvoorzieningen gerealiseerd indien in de eerste fase kopwoningen of vrijstaande woningen binnen een straal van 100 meter zijn geïsoleerd en het aannemelijk is dat het netwerk van de kraamgroepen aanvullende voorzieningen behoeft. Een definitief compensatieplan voor de kraamvoorzieningen wordt uiterlijk eind september 2024 bij de provincie Utrecht ingediend.

Toets aan de gunstige referentiewaarde 1994/2014

In tegenstelling tot het compenseren van zomer- en paarverblijven, wordt bij het compenseren van het verlies van kraamverblijven niet gecompenseerd met een meervoudige compensatiefactor. Dit lijkt mogelijk onvoldoende te zijn. Daarnaast zijn kraamgroepen kritischer ten aanzien van het accepteren van alternatieve kraamverblijven en is het in gebruik nemen van een alternatief nog geen garantie dat de alternatieve voorziening even effectief is. Als laatste is bij de eerste fase compensatie, de locatie van het mogelijke verlies van een kraamverblijfplaats niet gekoppeld aan de locatie van de compensatie. In de tweede fase wordt dit met terugwerkende kracht overigens wel gekoppeld, omdat de locaties dan in beeld zijn gebracht, maar er kan een kraamseizoen voorbijgaan zonder dat een alternatieve voorziening binnen 200 meter beschikbaar is. De grote spouwverblijven bij particulieren zijn weliswaar in grote aantallen en met een ruime spreiding aanwezig, maar mogelijk te klein voor grote kraamgroepen van de gewone dwergvleermuis. In de eerste fase meer compensatie eisen en op diverse locaties aanbieden, is echter niet zinnig. Om toch deze gemeentelijke compensatie te toetsen aan de staat van instandhouding is het volgende onderzocht:

Mocht onverhoopt geen van de aangeboden kraamvoorzieningen in gebruik worden genomen dan zou dat de populaties kunnen schaden. Daarom is ten aanzien van kraamverblijfplaatsen een nadere analyse uitgevoerd ten aanzien van de staat van instandhouding. De redeneerlijn is dat de populatie anno 2021 minus de maximale aantasting boven de gunstige referentiewaarden (1994/2014) dienen te blijven. Daarvoor wordt niet gerekend met de waarschijnlijke aantasting maar met de maximale aantasting. De referentiewaarden van 1994, die vertaald zijn naar de provincie Utrecht worden binnen de pre-SMP methodiek gezien als de 'norm' die de

absolute ondergrens vormt. In de pre-SMP methodiek wordt een reële inschatting gemaakt van de populatie anno 2021. Op basis van beide populatie inschattingen (1994 en 2021) kan eenvoudig worden berekend hoeveel verblijfplaatsen er nu zijn, hoeveel er minimaal nodig zijn voor een gunstige staat van instandhouding en dus hoeveel plekken maximaal verloren mogen gaan zonder dat de staat van instandhouding in het geding komt (aantal 2021 - aantal 1994 = maximale aantasting). Dit is een absolute ondergrens, en nadrukkelijk niet een wenselijke grens die wij als bevoegd gezag nastreven. Het is echter wel de enige norm die voor handen is om de staat van instandhouding in wettelijke zin te toetsen.

Als de referentiewaarden van 1994 worden doorvertaald, naar de gemeente De Bilt, dan is een populatie van 1.540 (afgerond naar boven) gewone dwergvleermuizen de minimale populatieomvang, met minimaal 9 benodigde kraamkolonies in de gemeente De Bilt. Ervan uitgaande dat deze kraamkolonies allemaal 10 essentiële verblijven in het netwerk nodig hebben, zijn in de gemeente De Bilt ten minste 87,5 kraamverblijfplaatsen nodig. In De Bilt blijven er na een maximale worst-case aantasting van 25 (24,8) kraamverblijfplaatsen er minimaal 185 (= 210 kraamverblijven minus 25 kraamverblijfplaatsen) over op basis van de populatieomvang berekening van 2021. Dit is meer dan de referentiewaarde van 87,5.

Als we per woonkern berekenen wat het mogelijke maximale verlies aan verblijfplaatsen is, uitgaande van de populatie inschatting 2021, dan blijven ruim voldoende verblijfplaatsen over voor de populatie zoals die in 1994 in ingesteld als gewenste minimale populatie.

Conclusie

Door het natuurvriendelijk isoleren wordt het doden van gewone dwergvleermuizen zo veel mogelijk voorkomen en komt er een ruim aanbod aan alternatieve zomer- en paarverblijven. Daarbij worden bekende kraamgroepen ontzien en worden door de gemeente **17 kansrijke robuuste kraamvoorzieningen** aangeboden. Ook komen op alle hoekwoningen en vrijstaande woningen grote spouwverblijven die kansrijk zijn voor kleinere (en middelgrote) kraamgroepen.

Daarnaast wordt de kans op het aantasten van een kraamgroep zo klein mogelijk gehouden door een maximale deelname van 10% van de te isoleren particuliere grondgebonden woningen in de eerste fase. In fase twee wordt met terugwerkende kracht alsnog gecompenseerd indien bij een kraamgroep isolaties hebben plaatsgevonden. Uit de analyses blijkt dat er geen reden is te veronderstellen dat de staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis door het isoleren van 2.822 woningen op grond van de pre-SMP methodiek zal worden geschaad, zelfs niet als wordt uitgegaan van een worst-case-scenario van een maximale aantasting en geen succes van de gemeentelijke compensatie. Bovendien is er na maximaal twee jaar een volwaardig SMP die de populaties niet alleen goed in beeld heeft, maar ook gericht stimuleert. Isoleren in de gemeente De Bilt conform de pre-SMP methodiek zal hoe dan ook geen negatief effect hebben op de staat van instandhouding van de soort.

3. Toets aan de staat van instandhouding van de laatvlieger

Verwachte huidige staat van instandhouding

De laatvlieger is algemeen verspreid in de provincie Utrecht. Vanwege de ligging van de woonkernen in het landelijke gebied, is de kans redelijk aanwezig dat een willekeurige woning een functie heeft voor laatvlieger. De kans op gewone dwergvleermuizen is aanzienlijk groter dan laatvlieger, door de grotere dichtheden van deze soort en de minder kritische eisen aan verblijfplaatsen. Laatvliegers bewonen grondgebonden woningen in potentie jaarrond en hebben in woningen zowel kraam- zomer-, paar en winterverblijfplaatsen. Er is weinig bekend over de aantalsontwikkeling van deze soort en daarnaast laat de soort een negatieve populatietrend zien.

Gemeente De Bilt

In De Bilt is modelmatig berekend dat naar verwachting 348 laatvliegers voorkomen. Naar verwachting zijn er 7,0 kraamkolonies aanwezig met maximaal 63 kraamverblijven in het netwerk. Zekerheidshalve wordt ervan uitgegaan dat de kraamverblijven essentieel zijn voor een kraamgroep. Van de 63 kraamverblijven worden er 38 verwacht in particuliere grondgebonden woningen.

Daarnaast zijn er naar verwachting 174 paarverblijven en 696 zomerverblijven in De Bilt met daarvan respectievelijk 107 paarverblijfplaatsen en 427 zomerverblijfplaatsen in de grondgebonden particuliere woningen. Omdat (vorstvrije) verblijven ook als (tijdelijk) winterverblijf voor één of enkele dieren gebruikt kunnen worden, kan een individueel winterverblijf niet worden uitgesloten.

Tabel 3: populatie laatvliegers in De Bilt

Laatvlieger	Populatie en kraamgroepen		Aantal verblijven in gemeente De Bilt			Aantal verblijven in particuliere woningen			Aantal aan te tasten verblijven in de pre-SMP woningen als 30% wordt geïsoleerd		Blinde aantasting 10% tot er volledig inzicht is in de locaties van de kraamgroepen.
Locatie	Totale populatie	Kraamgroepen	Kraamverblijven	Paarverblijven	Zomerverblijven 4 maanden	Kraamverblijven	Paarverblijven	Zomerverblijven	Paarverblijven	Zomerverblijven	Kraamverblijven
De Bilt	348	7,0	63	174	696	38	107	427	32(max. 44)	128 (max. 151)	4,7(max. 9,5)
Woonkern Westbroek	68	1,4	9	34	132	7	26	102	8 (max. 10)	31 (max. 35)	0,8 (max. 1,7)
Woonkern Maartensdijk	46	1,0	9	23	92	6	14	56	4 (max. 6)	17 (max. 21)	0,7 (max. 1,5)
Woonkern Groenekan/ Nieuwe Wetering	52	1,0	9	26	104	6	17	69	5 (max. 7)	21 (max. 25)	0,7 (max. 1,6)
Woonkern Hollandsche Rading	53	1,1	9	26	104	6	16	64	5 (max. 7)	19 (max. 23)	0,7 (max. 1,5)

Verwachte ecologische aantasting laatvlieger

Als 10% van de te isoleren woningen in fase 1 wordt verduurzaamd, is er een kans dat er 4,7 (maar nooit meer dan maximaal 9,5) kraamverblijfplaatsen van de 63 kraamverblijfplaatsen wordt vernield. Als 30% van de woningen in fase 1 en 2 wordt verduurzaamd, worden er mogelijk 32 (max 44) van de 174 paar- en winterverblijfplaatsen van de laatvlieger vernield, en worden er mogelijk 128 (max 151) van de 696 zomerverblijfplaatsen vernield. Daarnaast kunnen de laatvliegers worden verstoord en incidenteel gedood door de verborgen leefwijze van de soort. Dit betekent dat er sprake is van het overtreden van verbodsbepalingen uit de wet. Een omgevingsvergunning is daarom noodzakelijk.

Particuliere mitigatie

Om het opzettelijk doden van de laatvlieger te voorkomen worden de woningen geïsoleerd conform de methodiek van het 'natuurvriendelijk isoleren'. Werkzaamheden met een potentieel effect op laatvliegers zijn in de kraamperiode, en deels ook in de winterperiode, niet toegestaan. Het natuurvrij maken van woningen, voorafgaand aan mogelijk schadelijke werkzaamheden is bij alle woningen verplicht. Hiermee wordt voorkomen dat laatvliegers worden gedood of verwond.

Particuliere compensatie

Niet elke ingreep heeft een even zwaar potentieel negatief effect op verblijfplaatsen van de laatvlieger. Het effect verschilt bovendien sterk ten aanzien van de verschillende type verblijven. De verplichte compensatie is daarop afgestemd. Particuliere compensatie heeft in de eerste plaats tot doel het verlies van zomer- en paarverblijfplaatsen (met een functie tijdens milde winterdagen) te compenseren.

Zomer- en paarverblijven

De ingreep met het grootste effect op zomer- en paarverblijfplaatsen van laatvliegers is het isoleren van spouwmuren en van daken door het verwijderen van dakpannen (buitendakisolatie). Mocht deze zware ingreep (spouwmuurisolatie en buitendakisolatie) noodzakelijk zijn bij alle 2.822 woningen, en kan onverhoopt bij deze woningen het dak niet geschikt blijven, dan worden in totaal (uitgaande van tussenwoningen met 2 gevels) 5.644 spouwverblijven of (uitgaande van een hoekwoning met 3 gevels) 8.466 spouwverblijven gerealiseerd. In geval van uitsluitend vrijstaande woningen worden dan 2.822 grote verblijfplaatsen (100 x 100 in de nok) gerealiseerd of per vrijstaande woning 1 middelgroot en 3 kleine spouwverblijven of 1 klein spouwverblijf per gevel. Deze compensatie wordt (meer dan) voldoende geacht om de volgende redenen:

- Het maximale aantal aan te tasten zomer- en paarverblijven van de laatvlieger betreft 151 (waarschijnlijk betreft het 128) verblijven. Samen met het maximale aantal aan te tasten verblijven van de andere vleermuissoorten betreft het 997 (= 791 + 151 + 33 + 22) verblijven. Elk bestaande verblijf wordt gecompenseerd en waarschijnlijk met een meervoudige factor.
- Deze alternatieve voorzieningen zijn effectief voor het compenseren van verloren zomer- en paarverblijfplaatsen. De kans op ingebruikname van deze verblijven is erg hoog.
- Op elke woning komen alternatieven. De locatie van de aantasting en de locatie van de alternatieven zijn hetzelfde. Het totale aanbod aan alternatieven in de woonkernen is zo groot dat er een ruime

spreading van alternatieve voorzieningen ontstaat. Daarnaast wordt het aantal aan te tasten woningen sterk begrensd per CBS-buurt. Het wordt zeer waarschijnlijk geacht dat er binnen een buurt voldoende zomer- en paarverblijfplaatsen (met een functie voor milde winterdagen) aanwezig blijft om de populaties in de wijk niet negatief te beïnvloeden. Ook voor de sporadisch voorkomende vleermuissoorten zijn deze voorzieningen kansrijk en door de overmaat aan locaties te allen tijde voldoende beschikbaar.

Kraamverblijfplaatsen

Bij elke te isoleren gevel moet een spouwverblijf van 30 x 30 cm komen en bij alle hoekwoningen en vrijstaande woningen een grote uitsparing van 100 x 100 cm komen. Deze zorgen voor een aanbod aan verblijfplaatsen voor kleinere tot middelgrote (kraam)groepen van de laatvlieger. Woningen met een open spouwmuur aan de bovenzijde moeten aan de bovenkant in verbinding blijven met het dak, zodat vleermuizen tussen spouw en dak kunnen kruipen, zodat er een groter aanbod aan microklimaat blijft bestaan. Alle adressen waarvan bekend is dat er een kraamkolonie zich bevindt (ook nieuw gevonden kraamverblijfplaatsen, bijvoorbeeld door SMP onderzoek) worden daarom zekerheidshalve uitgesloten van de Pre-SMP vergunning.

Gemeentelijke compensatie

Boven op de particuliere compensatie biedt de gemeente De Bilt een aantal voorzieningen aan. De gemeentelijke compensatie is verdeeld over een eerste fase en een tweede fase. De eerste fase betreft het compenseren van de aantasting die plaatsvindt voordat het onderzoek naar de kraamgroepen is afgerond. Dit is de blinde aantasting.

Eerste fase compensatie

De gemeente zal zo snel mogelijk na vergunningverlening, maar uiterlijk vóór 1 mei 2024, verspreid over de woonkernen, **vijf voorzieningen** realiseren die kansrijk zijn als alternatief kraamverblijf voor de laatvlieger. De locaties van de voorzieningen in wijken is bepaald op basis van aanwezigheid van parken, woonkern randen en groene zoneringen nabij label C t/m G particuliere grondgebonden woningen en op basis van beschikbare gebouwen. Het globale compensatieplan zal uiterlijk binnen twee maanden na vergunningverlening bij de provincie Utrecht ingediend moeten zijn. Voor het globale compensatieplan en de uitvoering van de voorzieningen is reeds een externe partij ingeschakeld.

Tweede fase compensatie

Na afronding van het onderzoek naar de kraamgroepen van de laatvlieger worden door de gemeente bij elke kraamgroep extra kraamvoorzieningen gerealiseerd, indien in de eerste fase kopwoning of vrijstaande woningen binnen een straal van 100 meter zijn geïsoleerd, en het aannemelijk is dat het netwerk van de kraamgroepen aanvullende voorzieningen behoeft. Het definitief compensatieplan zal **uiterlijk eind september 2024** bij de provincie Utrecht ingediend moeten zijn. Voor het compensatieplan en de uitvoering van de voorzieningen worden externe partijen ingeschakeld.

Toets aan de gunstige referentiewaarde 1994/2014

In tegenstelling tot het compenseren van zomer- en paarverblijven, wordt bij het compenseren van het verlies van kraamverblijven niet gecompenseerd met een meervoudige compensatiefactor. Dit lijkt mogelijk onvoldoende te zijn. Daarnaast zijn kraamgroepen van de laatvlieger kritisch ten aanzien van het accepteren van alternatieven, en is het in gebruik nemen van een alternatief nog geen garantie dat de alternatieve voorziening even effectief is. Er zijn ten aanzien van laatvliegers nog geen kraamvoorzieningen beschikbaar die bewezen effectief mogen worden geacht. Als laatste is bij de eerste fase compensatie de locatie van het

mogelijke verlies van een kraamplek niet gekoppeld aan de locatie van de compensatie. In de tweede fase wordt dit met terugwerkende kracht overigens wel gekoppeld, omdat de locaties dan in beeld zijn gebracht, maar er kan een kraamseizoen voorbijgaan zonder dat een alternatieve voorziening binnen 200 meter beschikbaar is. De grote spouwverblijven bij particulieren zijn weliswaar in grote aantallen en met een ruime spreiding aanwezig, maar mogelijk te klein voor kraamgroepen van de laatvlieger. In de eerste fase meer compensatie eisen, en op diverse locaties aanbieden, is echter niet zinnig. Om toch deze gemeentelijke compensatie te toetsen aan de staat van instandhouding is het volgende onderzocht:

Mocht onverhoopt geen van de aangeboden kraamvoorzieningen in gebruik worden genomen dan zou dat de populaties kunnen schaden. Daarom is ten aanzien van kraamverblijfplaatsen een nadere analyse uitgevoerd ten aanzien van de staat van instandhouding. De redeneerlijn is dat de populatie anno 2021 minus de maximale aantasting boven de gunstige referentiewaarden (1994/2014) dienen te blijven. Daarvoor wordt niet gerekend met de waarschijnlijke aantasting maar met de maximale aantasting. De referentiewaarden van 1994, die vertaald zijn naar de provincie Utrecht worden binnen de pre-SMP methodiek gezien als de 'norm' die de absolute ondergrens vormt. In de pre-SMP methodiek wordt een reële inschatting gemaakt van de populatie anno 2021. Op basis van beide populatie inschattingen (1994 en 2021) kan eenvoudig worden berekend hoeveel verblijfplaatsen er nu zijn, hoeveel er minimaal nodig zijn voor een gunstige staat van instandhouding en dus hoeveel plekken maximaal verloren mogen gaan zonder dat de staat van instandhouding in het geding komt (aantal 2021 - aantal 1994 = maximale aantasting). Dit is een absolute ondergrens, en nadrukkelijk niet een wenselijke grens die wij als bevoegd gezag nastreven. Het is echter wel de enige norm die voor handen om de staat van instandhouding in wettelijke zin te toetsen.

Als de referentiewaarden van 1994 worden door vertaald, naar de gemeente De Bilt, dan is een populatie van 85 (afgerond naar boven) laatvliegers de minimale populatieomvang, met minimaal 5 benodigde kraamkolonies in gemeente De Bilt. Ervan uitgaande dat deze kraamkolonies allemaal 6 essentiële verblijven in het netwerk nodig hebben, zijn in De Bilt ten minste 30 kraamverblijfplaatsen nodig. In De Bilt blijven er na een maximale worst-case aantasting van afgerond 10 (9,5) kraamverblijfplaatsen er minimaal 53,5 (= 63 kraamverblijven minus 9.5 kraamverblijfplaatsen) over op basis van de populatieomvang berekening van 2021. Dit is meer dan de referentiewaarde van 30.

Als we per woonkern berekenen wat het mogelijke maximale verlies aan verblijfplaatsen is uitgaande van de populatie inschatting 2021 dan blijven ruim voldoende verblijfplaatsen over voor de populatie zoals die in 1994 in ingesteld als gewenste populatie.

Conclusie

Door het natuurvriendelijk isoleren wordt het doden van laatvliegers zo veel mogelijk voorkomen en komt er een ruim aanbod aan alternatieve zomer- en paarverblijven. Daarbij worden bekende kraamgroepen ontzien en wordt door de gemeente **5 kansrijke robuuste kraamvoorzieningen** aangeboden. Ook komen op alle hoekwoningen middelgrote en op alle vrijstaande woningen grote spouwverblijven die kansrijk zijn voor groepen.

Daarnaast wordt de kans op het aantasten van een kraamgroep zo klein mogelijk gehouden door een maximale deelname van 10% van de te isoleren particuliere grondgebonden woningen in de eerste fase, en doordat het SMP-onderzoek direct dient te starten. Daarnaast geldt dat bij alle adressen waarvan bekend is dat er een kraamkolonie zich bevindt (ook nieuw gevonden kraamverblijfplaatsen, bijvoorbeeld door SMP onderzoek) worden daarom zekerheidshalve uitgesloten van de Pre-SMP vergunning.

Onder de pre-SMP periode zal mogelijk een kraampek van de laatvlieger verdwijnen maar de kans op het aantasten van een heel netwerk wordt nihil geacht. In fase twee wordt met terugwerkende kracht alsnog gecompenseerd indien bij een kraamgroep isolaties hebben plaatsgevonden. Uit de analyses blijkt dat er geen reden is te veronderstellen dat de staat van instandhouding van de laatvlieger door het isoleren van 2.882 woningen op grond van de pre-SMP methodiek zal worden geschaad, zelfs niet als wordt uitgegaan van een worst-case-scenario van een maximale aantasting en geen succes van de gemeentelijke compensatie. Bovendien is er na maximaal twee jaar een volwaardig SMP die de populaties niet alleen goed in beeld heeft, maar ook gericht stimuleert. Isoleren in de gemeente De Bilt conform de pre-SMP methodiek zal hoe dan ook geen negatief effect hebben op de staat van instandhouding van de soort.

4. Toets aan de staat van instandhouding van de baardvleermuis

Verwachte huidige staat van instandhouding

De baardvleermuis is vrij schaars verspreid in Nederland en het exacte voorkomen van deze soort is vrij onzeker. De meeste waarnemingen zijn bekend uit wintertellingen. Vast staat dat in het buitengebied en langs de randen van (dorps)kernen verblijfplaatsen zijn. Baardvleermuizen verlaten de zomerkwartieren vanaf half juli en zijn in het najaar en in de winter dus niet te vinden in particuliere woningen. Werkzaamheden aan daken kunnen negatieve invloed hebben op baardvleermuizen.

De uitgevoerde populatieberekening geeft een totaal van 1.456 dieren in de provincie Utrecht. Voor baardvleermuizen komt het erop neer dat er erg weinig dieren voor zullen komen in De Bilt. De baardvleermuis staat bekend als zeldzaam in Nederland. De kans dat er daadwerkelijk schade plaatsvindt aan populaties baardvleermuizen in de provincie Utrecht door werkzaamheden binnen de scope van dit project wordt ingeschat als minimaal door de lage dichtheden.

Gemeente De Bilt

In de gemeente De Bilt is modelmatig berekend dat naar verwachting 85 baardvleermuizen voorkomen. Naar verwachting zijn er afgerond 4 kraamkolonies aanwezig met, per kraamgroep, maximaal 36 kraamverblijfplaatsen in het netwerk. Zekerheidshalve wordt ervan uitgegaan dat alle verblijfplaatsen essentieel zijn voor een kraamgroep. Van de 36 kraamverblijfplaatsen worden er 19,6 verwacht in particuliere grondgebonden woningen.

Daarnaast zijn er naar verwachting 171 zomerverblijfplaatsen in de gemeente De Bilt met daarvan 93 zomerverblijfplaatsen in de grondgebonden particuliere woningen. Paarverblijfplaatsen worden niet verwacht in woningen. Baardvleermuizen zijn in het najaar en in de winter nagenoeg niet aanwezig in spouwen en in daken.

Tabel 4: populatie baardvleermuizen in De Bilt

Baardvleermuis	Populatie en kraamgroepen	Aantal verblijven in gemeente De Bilt	Aantal verblijven in particuliere woningen	Aantal aan te tasten verblijven in de pre-SMP woningen als 30% wordt geïsoleerd	Blinde aantasting 10% tot er volledig inzicht is in de locaties van de kraamgroepen.
----------------	---------------------------	---------------------------------------	--	---	--

locatie	Totale populatie	Kraamgroepen	Kraamverblijven	Paarverblijven	Zomerverblijven 4 maanden	Kraamverblijven	Zomerverblijven	Paarverblijven	Zomerverblijven	Kraamverblijven	
De Bilt	85	3,6	36	-	171	19,6	-	93	-	28 (max. 33)	2,4 (max. 4,0)

Verwachte ecologische aantasting baardvleermuis

Als 10% van de te isoleren woningen in de gemeente De Bilt in fase 1 wordt verduurzaamd, is er een kans dat er 2,4 (maar nooit meer dan 4,0) kraamverblijfplaatsen van de 36 kraamverblijfplaatsen wordt vernield. Als 30% van de woningen in fase 1 en 2 wordt verduurzaamd, worden er mogelijk 28 (maximaal 33) van de 171 zomerverblijfplaatsen van de baardvleermuis vernield. Daarnaast worden de baardvleermuizen verstoord en incidenteel gedood door de verborgen leefwijze van de soort. Dit betekent dat er sprake is van het overtreden van verbodsbepalingen uit de wet. Een omgevingsvergunning is daarom noodzakelijk.

Particuliere mitigatie

Om het opzettelijk doden van de baardvleermuis te voorkomen worden de woningen geïsoleerd conform de methodiek van het 'natuurvriendelijk isoleren'. Werkzaamheden met een potentieel effect op baardvleermuizen zijn in de kraamperiode niet toegestaan. Het natuurvrij maken van woningen, voorafgaand aan mogelijk schadelijke werkzaamheden is bij alle woningen verplicht. Hiermee wordt voorkomen dat baardvleermuizen worden gedood of verwond.

Particuliere compensatie

Niet elke ingreep heeft een even zwaar potentieel negatief effect op verblijfplaatsen van de baardvleermuis. Het effect verschilt bovendien sterk ten aanzien van de verschillende type verblijven. De verplichte compensatie is daarop afgestemd. Particuliere compensatie heeft in de eerste plaats tot doel het verlies van zomerverblijfplaatsen te compenseren.

Zomerverblijfplaatsen

De ingreep met het grootste effect op zomer- en paarverblijfplaatsen van baardvleermuizen is het isoleren van spouwmuren en van daken door het verwijderen van dakpannen (buitendakisolatie). Mocht deze zware ingreep (spouwmuurisolatie en buitendakisolatie) noodzakelijk zijn bij alle 2.822 woningen, en kan onverhoopt bij deze woningen het dak niet geschikt blijven, dan worden in totaal (uitgaande van tussenwoningen met 2 gevels) 5.644 spouwverblijven of (uitgaande van een hoekwoning met 3 gevels) 8.466 spouwverblijven gerealiseerd. In geval van uitsluitend vrijstaande woningen worden dan 2.822 grote verblijfplaatsen (100 x 100 in de nok) gerealiseerd of per vrijstaande woning 1 middelgroot en 3 kleine spouwverblijven of 1 klein spouwverblijf per gevel. Deze compensatie wordt (meer dan) voldoende geacht om de volgende redenen:

- Het maximale aantal aan te tasten zomerverblijfplaatsen van de baardvleermuis betreft 33 (waarschijnlijk betreft het 28) verblijven. Samen met het maximale aantal aan te tasten verblijven van de andere vleermuissoorten betreft het 997 (= 791 + 151 + 33 + 22) verblijven. Elk bestaande verblijf wordt gecompenseerd en waarschijnlijk met een meervoudige factor
- Deze alternatieve voorzieningen zijn effectief voor het compenseren van verloren zomerverblijfplaatsen.

- Op elke woning komen alternatieven. De locatie van de aantasting en de locatie van de alternatieven zijn hetzelfde. Het totale aanbod aan alternatieven in de woonkernen is zo groot dat er een ruime spreiding van alternatieve voorzieningen ontstaat. Daarnaast wordt het aantal aan te tasten woningen sterk begrensd per CBS-buurt. Het wordt zeer waarschijnlijk geacht dat er binnen een buurt voldoende zomer- en paarverblijfplaatsen (met een functie voor milde winterdagen) aanwezig blijft om de populaties in de wijk niet negatief te beïnvloeden. Ook voor de sporadisch voorkomende vleermuissoorten zijn deze voorzieningen kansrijk en door de overmaat aan locaties te allen tijde voldoende beschikbaar

Kraamverblijfplaatsen

Bij elke te isoleren gevel moet een spouwverblijf van 30 x 30 cm komen en bij alle hoekwoningen en vrijstaande woningen een grote uitsparing van 100 x 100 cm komen. Deze zorgen voor een aanbod aan verblijfplaatsen voor kleinere tot middelgrote (kraam)groepen van de baardvleermuis. Woningen met een open spouwmuur aan de bovenzijde moeten aan de bovenkant in verbinding blijven met het dak, zodat vleermuizen tussen spouw en dak kunnen kruipen, zodat er een groter aanbod aan microklimaat blijft bestaan. Een gemeentelijke taakstelling is niet noodzakelijk maar wordt door de gemeente De Bilt wel voorgesteld.

Gemeentelijke compensatie

Boven op de particuliere compensatie biedt de gemeente De Bilt een aantal voorzieningen aan. De gemeentelijke compensatie is verdeeld over een eerste fase en een tweede fase. De eerste fase betreft het compenseren van de aantasting die plaatsvindt voordat het onderzoek naar de kraamgroepen is afgerond. Dit is de blinde aantasting.

Eerste fase compensatie

De gemeente zal zo snel mogelijk na vergunningverlening, maar uiterlijk vóór 1 mei 2024, **3 voorzieningen** plaatsen aan de randen van de woonkernen binnen de gemeente De Bilt. De locaties van de voorzieningen in wijken is bepaald op basis van aanwezigheid van parken, woonkern randen en groene zoneringen nabij label C t/m G particuliere grondgebonden woningen en op basis van beschikbare gebouwen. Het globale compensatieplan zal binnen twee maanden na vergunningverlening bij de provincie Utrecht ingediend moeten zijn. Voor het globale compensatieplan en de uitvoering van de voorzieningen is reeds een externe partij ingeschakeld.

Tweede fase compensatie

Na afronding van het onderzoek naar de kraamgroepen wordt door de gemeente bij elke kraamgroep extra kraamvoorzieningen gerealiseerd indien in de eerste fase kopwoning of vrijstaande woningen binnen een straal van 100 meter zijn geïsoleerd, en het aannemelijk is dat het netwerk van de kraamgroepen aanvullende voorzieningen behoeft. Het definitief compensatieplan zal uiterlijk **eind september 2024** bij de provincie Utrecht ingediend moeten zijn. Voor het compensatieplan en de uitvoering van de voorzieningen worden externe partijen ingeschakeld.

Toets aan de gunstige referentiewaarde 1994/2014

Er zijn ten aanzien van baardvleermuizen nog geen kraamvoorzieningen beschikbaar die bewezen effectief mogen worden geacht, al wordt de Waveka-kast met meerdere compartimenten op een toegankelijke zolder, aan de randen van de woonkernen binnen de gemeente De Bilt, wel kansrijk bevonden. In de eerste fase compensatie is echter de locatie van het mogelijke verlies van een kraamplek niet gekoppeld aan de locatie van de compensatie. Zeker als slechts twee alternatieve voorzieningen worden aangeboden, is de kans op

ingebruikname door de kraamgroepen uiterst beperkt. De grote spouwverblijven bij particulieren zijn echter wel in grote aantallen en met een ruime spreiding aanwezig, en kunnen het netwerk van de baardvleermuis tijdens de eerste fase goed ondersteunen. In de tweede fase wordt dit met terugwerkende kracht overigens wel gekoppeld, omdat de locaties dan in beeld zijn gebracht. Omdat de eerste fase in de gemeente De Bilt zo kort duurt, en het gebiedsdekkende onderzoek naar de kraamgroepen naar verwachting in september 2024 wordt afgerond wordt meer compensatie niet noodzakelijk geacht.

Mocht onverhoopt de aangeboden kraamvoorzieningen niet in gebruik worden genomen dan zou dat de populaties kunnen schaden. Daarom is ten aanzien van kraamverblijfplaatsen een nadere analyse uitgevoerd ten aanzien van de staat van instandhouding. De redeneerlijn is dat de populatie anno 2021 minus de maximale aantasting boven de gunstige referentiewaarden (1994/2014) dienen te blijven. Daarvoor wordt niet gerekend met de waarschijnlijke aantasting maar met de maximale aantasting. De referentiewaarden van 1994, die vertaald zijn naar de provincie Utrecht worden binnen de pre-SMP methodiek gezien als de 'norm' die de absolute ondergrens vormt. In de pre-SMP methodiek wordt een reële inschatting gemaakt van de populatie anno 2021. Op basis van beide populatie inschattingen (1994 en 2021) kan eenvoudig worden berekend hoeveel verblijfplaatsen er nu zijn, hoeveel er minimaal nodig zijn voor een gunstige staat van instandhouding en dus hoeveel plekken maximaal verloren mogen gaan zonder dat de staat van instandhouding in het geding komt (aantal 2021 - aantal 1994 = maximale aantasting). Dit is een absolute ondergrens, en nadrukkelijk niet een wenselijke grens die wij als bevoegd gezag nastreven. Het is echter wel de enige norm die voor handen om de staat van instandhouding in wettelijke zin te toetsen.

Als de referentiewaarden worden door vertaald naar de gemeente De Bilt dan is een populatie van 85 baardvleermuizen de minimale populatieomvang, met 3,6 kraamkolonies in de gemeente De Bilt. De Bilt ten minste 21,3 kraamverblijfplaatsen nodig. In De Bilt blijven er van de 36 kraamverblijfplaatsen na een maximale worst-case aantasting ten minste 32,0 (= 36 minus 4,0 kraamverblijfplaatsen) over op basis van de populatieomvang berekening van 2021. Dit is meer dan de referentiewaarde van 21,3.

Als we per woonkern berekenen wat het mogelijke maximale verlies aan verblijfplaatsen is uitgaande van de populatie inschatting 2021 dan blijven ruim voldoende verblijfplaatsen over voor de populatie zoals die in 1994 in ingesteld als gewenste populatie.

Conclusie

Door het natuurvriendelijk isoleren wordt het doden van baardvleermuizen zo veel mogelijk voorkomen en komt er een ruim aanbod aan alternatieve zomerverblijfplaatsen. Daarbij worden bekende kraamgroepen ontzien en worden door de gemeente **3 kansrijke robuuste kraamvoorzieningen aangeboden**. Ook komen op alle hoekwoningen middelgrote en op alle vrijstaande woningen grote spouwverblijven die kansrijk zijn voor groepen.

Daarnaast wordt de kans op het aantasten van een kraamgroep zo klein mogelijk gehouden door een maximale deelname van 10% van de te isoleren particuliere grondgebonden woningen in de eerste fase, en doordat het SMP-onderzoek direct dient te starten. In fase twee wordt met terugwerkende kracht alsnog gecompenseerd indien bij een kraamgroep isolaties hebben plaatsgevonden. Uit de analyses blijkt dat er geen reden is te veronderstellen dat de staat van instandhouding van de baardvleermuis door het isoleren van 2.822 woningen op grond van de pre-SMP methodiek zal worden geschaad, zelfs niet als wordt uitgegaan van een worst-case-scenario van een maximale aantasting en geen succes van de gemeentelijke compensatie. Bovendien is er na maximaal twee jaar een volwaardig SMP die de populaties niet alleen goed in beeld heeft, maar ook gericht

stimuleert. Isoleren in de gemeente De Bilt conform de pre-SMP methodiek zal hoe dan ook geen negatief effect hebben op de staat van instandhouding van de soort.

5. Toets aan de staat van instandhouding van de gewone grootoorvleermuis

Verwachte huidige staat van instandhouding

De gewone grootoorvleermuis is vrij algemeen verspreid in de provincie Utrecht. Bij dakisolatie waarbij de buitenschil wordt aangetast is er risico op het vernietigen van verblijfplaatsen. Ook bij interne isolatie van oudere gebouwen (<1920) met open zolders is hier kans op doordat het open karakter van de zolder verloren gaat. Gewone grootoorvleermuizen verlaten de zomerverblijfplaatsen vanaf augustus en zijn in het late najaar en in de winter dus niet te vinden in woningen.

De totale populatie van de gewone grootoorvleermuis in de provincie Utrecht is geschat op 2.014 exemplaren. Hiervan zal de helft in holtes van bomen verblijven en het grootste deel van de gebouwbewonende dieren op zolders van kerken, kastelen en andere oude gebouwen met open zolders. De 2.014 gewone grootoorvleermuizen zijn verdeeld over de woonkernen in de provincie Utrecht.

Gemeente De Bilt

In de kernen binnen de gemeente De Bilt is modelmatig berekend dat naar verwachting 55 gewone grootoorvleermuizen voorkomen. Naar verwachting zijn er 1,6 kraamkolonies aanwezig met, per kraamgroep, maximaal 18 kraamverblijfplaatsen in het netwerk. Zekerheidshalve wordt ervan uitgegaan dat alle kraamverblijfplaatsen essentieel zijn voor een kraamgroep. Van de 18 kraamverblijfplaatsen worden er 9,8 verwacht in particuliere grondgebonden woningen.

Daarnaast zijn er naar verwachting 27 paarverblijfplaatsen en 110 zomerverblijfplaatsen in de gemeente De Bilt met daarvan respectievelijk 15 paarverblijfplaatsen en 60 zomerverblijfplaatsen in de grondgebonden particuliere woningen. In de winter verblijven gewone grootoorvleermuizen niet in woningen.

Tabel 5: populatie gewone grootoorvleermuizen in De Bilt

Gewone grootoorvleermuis	Populatie en kraamgroepen	Aantal verblijven in gemeente De Bilt			Aantal verblijven in particuliere woningen			Aantal aan te tasten verblijven in de pre-SMP woningen als 30% wordt geïsoleerd		Blinde aantasting 10% tot er volledig inzicht is in de locaties van de kraamgroepen.	
locatie	Totale populatie	Kraamgroepen	Kraamverblijven	Paarverblijven	Zomerverblijven	Kraamverblijven	Paarverblijven	Zomerverblijven	Paarverblijven	Zomerverblijven	Kraamverblijven
De Bilt	55	1,6	18	27	110	9,8	15	60	4 (max 7)	18 (max. 22)	1,2 (max. 2,3)

Verwachte ecologische aantasting gewone grootoorvleermuis

Als 10% van de te isoleren woningen in De Bilt in fase 1 wordt verduurzaamd, is er een kans dat er afgerond 1 maar nooit meer dan 3 (2,3) kraamverblijfplaatsen van de 18 kraamverblijfplaatsen wordt vernield. Dit gaat er zekerheidshalve van uit dat alle kraamverblijven in woningen zitten, terwijl de helft van de kraamgroepen in bomen verblijft. Als 30% van de woningen in fase 1 en 2 wordt verduurzaamd, worden er mogelijk 23 (maximaal 27)

van de 103 zomerverblijfplaatsen van de gewone grootoorvleermuis vernield en worden mogelijk 6 (maximaal 8) van de 26 paarverblijven vernield. Daarnaast kunnen gewone grootoorvleermuizen mogelijk verstoord en incidenteel gedood worden door de verborgen leefwijze van de soort. Dit betekent dat er sprake is van het overtreden van verbodsbepalingen uit de wet. Een vergunning is daarom noodzakelijk.

Particuliere mitigatie

Om het opzettelijk doden van de gewone grootoorvleermuis te voorkomen worden de woningen geïsoleerd conform de methodiek van het 'natuurvriendelijk isoleren'. Werkzaamheden met een potentieel effect op gewone grootoorvleermuizen zijn in de kraamperiode niet toegestaan. Het natuurvrij maken van woningen, voorafgaand aan mogelijke schadelijke werkzaamheden is bij alle woningen verplicht. Hiermee wordt voorkomen dat gewone grootoorvleermuizen worden gedood of verwond.

Particuliere compensatie

Niet elke ingreep heeft een even zwaar potentieel negatief effect op verblijfplaatsen van de gewone grootoorvleermuis. Het effect verschilt bovendien sterk ten aanzien van de verschillende type verblijven. De verplichte compensatie is daarop afgestemd. Particuliere compensatie heeft in de eerste plaats tot doel het verlies van zomer- en paarverblijfplaatsen te compenseren.

Zomer- en paarverblijfplaatsen

De ingreep met het grootste effect op zomerverblijfplaatsen van gewone grootoorvleermuizen is in mindere mate het isoleren van spouwmuren maar vooral het isoleren van daken (buitendakisolatie). Mocht deze zware ingreep (spouwmuurisolatie en buitendakisolatie) noodzakelijk zijn bij alle 2.822 woningen, en kan onverhoopt bij deze woningen het dak niet geschikt blijven, dan worden in totaal (uitgaande van tussenwoningen met 2 gevels) 5.644 spouwverblijven of (uitgaande van een hoekwoning met 3 gevels) 8.466 spouwverblijven gerealiseerd. In geval van uitsluitend vrijstaande woningen worden dan 2.822 grote verblijfplaatsen (100 x 100 in de nok) gerealiseerd of per vrijstaande woning 1 middelgroot en 3 kleine spouwverblijven of 1 klein spouwverblijf per gevel. Deze compensatie wordt (meer dan) voldoende geacht om de volgende redenen:

- Het maximale aantal aan te tasten zomer- en paarverblijfplaatsen van de gewone grootoorvleermuis betreft 22 (waarschijnlijk betreft het 18) verblijven. Samen met het maximale aantal aan te tasten verblijven van de andere vleermuissoorten betreft het 997 (= 791 + 151 + 33 + 22) verblijven. Elk bestaande verblijf wordt gecompenseerd en waarschijnlijk met een meervoudige factor.
- Deze alternatieve voorzieningen zijn effectief voor het compenseren van verloren zomer- en paarverblijfplaatsen. De kans op ingebruikname van deze verblijven is erg hoog.
- Op elke woning komen alternatieven. De locatie van de aantasting en de locatie van de alternatieven zijn hetzelfde. Het totale aanbod aan alternatieven in de woonkernen is zo groot dat er een ruime spreiding van alternatieve voorzieningen ontstaat. Daarnaast wordt het aantal aan te tasten woningen sterk begrensd per CBS-buurt. Het wordt zeer waarschijnlijk geacht dat er binnen een buurt voldoende zomer- en paarverblijfplaatsen (met een functie voor milde winterdagen) aanwezig blijft om de populaties in de wijk niet negatief te beïnvloeden. Ook voor de sporadisch voorkomende vleermuissoorten zijn deze voorzieningen kansrijk en door de overmaat aan locaties te allen tijde voldoende beschikbaar.

Kraamverblijfplaatsen

Bij elke te isoleren gevel moet een spouwverblijf van 30 x 30 cm komen en bij alle hoekwoningen en vrijstaande woningen een grote uitsparing van 100 x 100 cm komen. De grote spouwverblijven zijn groot genoeg voor een kraamgroep van de gewone grootoorvleermuizen en hun jongen. Deze zorgen voor een aanbod aan verblijfplaatsen voor kleinere tot middelgrote (kraam)groepen van de gewone grootoorvleermuis. Woningen met een open spouwmuur aan de bovenzijde moeten aan de bovenkant in verbinding blijven met het dak, zodat vleermuizen tussen spouw en dak kunnen kruipen, zodat er een groter aanbod aan microklimaat blijft bestaan. Een gemeentelijke taakstelling is niet noodzakelijk maar wordt door de gemeente De Bilt wel voorgesteld.

Gemeentelijke compensatie

Boven op de particuliere compensatie biedt de gemeente De Bilt een aantal voorzieningen aan. De gemeentelijke compensatie is verdeeld over een eerste fase en een tweede fase. De eerste fase betreft het compenseren van de aantasting die plaatsvindt voordat het onderzoek naar de kraamgroepen is afgerond. Dit is de blinde aantasting.

Eerste fase compensatie

De gemeente zal zo snel mogelijk na vergunningverlening, maar uiterlijk vóór mei 2024, **twee voorzieningen** realiseren die kansrijk zijn als alternatief kraamverblijfplaatsen voor de gewone grootoorvleermuis. Het globale compensatieplan zal binnen twee maanden na vergunningverlening bij de provincie Utrecht ingediend moeten zijn.

De locaties van de voorzieningen in wijken is bepaald op basis van aanwezigheid van parken, woonkern randen en groene zonerings nabij label C t/m G particuliere grondgebonden woningen en op basis van beschikbare gebouwen. Voor het globale compensatieplan en de uitvoering van de voorzieningen is reeds een externe partij ingeschakeld.

Tweede fase compensatie

Na afronding van het onderzoek naar de kraamgroepen van de gewone grootoorvleermuizen wordt door de gemeente bij elke kraamgroep extra kraamvoorzieningen gerealiseerd indien in de eerste fase kopwoning of vrijstaande woningen binnen een straal van 100 meter zijn geïsoleerd en het aannemelijk is dat het netwerk van de kraamgroepen aanvullende voorzieningen behoeft. Een definitief compensatieplan wordt uiterlijk eind september 2024 de provincie Utrecht ingediend. Voor het compensatieplan en de uitvoering van de voorzieningen worden externe partijen ingeschakeld.

Toets aan de gunstige referentiewaarde 1994/2014

Er zijn ten aanzien van gewone grootoorvleermuizen nog geen kraamvoorzieningen beschikbaar die bewezen effectief mogen worden geacht, al wordt de Waveka-kast met meerdere compartimenten op een toegankelijke zolder, aan de rand van de woonkern De Bilt, wel kansrijk gevonden. In de eerste fase compensatie is echter de locatie van het mogelijke verlies van een kraamvlek niet gekoppeld aan de locatie van de compensatie. Zeker als slechts één alternatieve voorziening wordt aangeboden, is de kans op ingebruikname door de kraamgroep uiterst beperkt. De grote spouwverblijven bij particulieren zijn echter wel in grote aantallen en met een ruime spreiding aanwezig, en kunnen het netwerk van de gewone grootoorvleermuizen tijdens de eerste fase goed ondersteunen. In de tweede fase wordt dit met terugwerkende kracht overigens wel gekoppeld, omdat de locaties dan in beeld zijn gebracht. Omdat de eerste fase in de gemeente De Bilt kort duurt, is de kans op het aantasten van het netwerk van kraamverblijven van de gewone grootoorvleermuis klein is, en er een ruim aanbod komt van en het gebiedsdekkende onderzoek naar de kraamgroepen in september 2024 reeds wordt afgerond wordt meer compensatie niet noodzakelijk geacht.

Mocht onverhoopt de aangeboden kraamvoorziening niet in gebruik worden genomen dan zou dat de populaties kunnen schaden. Daarom is ten aanzien van kraamverblijfplaatsen een nadere analyse uitgevoerd ten aanzien van de staat van instandhouding. De redeneerlijn is dat de populatie anno 2021 minus de maximale aantasting boven de gunstige referentiewaarden (1994/2014) dienen te blijven. Daarvoor wordt niet gerekend met de waarschijnlijke aantasting maar met de maximale aantasting. De referentiewaarden van 1994, die vertaald zijn naar de provincie Utrecht worden binnen de pre-SMP methodiek gezien als de 'norm' die de absolute ondergrens vormt. In de pre-SMP methodiek wordt een reële inschatting gemaakt van de populatie anno 2021. Op basis van beide populatie inschattingen (1994 en 2021) kan eenvoudig worden berekend hoeveel verblijfplaatsen er nu zijn, hoeveel er minimaal nodig zijn voor een gunstige staat van instandhouding en dus hoeveel plekken maximaal verloren mogen gaan zonder dat de staat van instandhouding in het geding komt (aantal 2021 - aantal 1994 = maximale aantasting). Dit is een absolute ondergrens, en nadrukkelijk niet een wenselijke grens die wij als bevoegd gezag nastreven. Het is echter wel de enige norm die voor handen om de staat van instandhouding in wettelijke zin te toetsen.

Als de referentiewaarden van 1994 worden door vertaald, naar de gemeente De Bilt, dan is een populatie van 55 (afgerond naar boven) gewone grootoorvleermuizen de minimale populatieomvang, met minimaal 1,6 benodigde kraamkolonies in de gemeente De Bilt. Ervan uitgaande dat deze kraamkolonies allemaal 6 essentiële verblijven in het netwerk nodig hebben, zijn in De Bilt ten minste 9,7 kraamverblijfplaatsen nodig. In de gemeente De Bilt blijven er na een maximale worst-case aantasting van 2 kraamverblijfplaatsen er minimaal 15,7 (= 18 kraamverblijven minus 2,3 kraamverblijfplaatsen) over op basis van de populatieomvang berekening van 2021. Dit is meer dan de referentiewaarde van 9,7.

Conclusie

Door het natuurvriendelijk isoleren wordt het doden van gewone grootoorvleermuizen zo veel mogelijk voorkomen en komt er een ruim aanbod aan alternatieve zomer- en paarverblijfplaatsen. Daarbij worden bekende kraamgroepen ontzien en worden door de gemeente **2 kansrijke robuuste kraamvoorzieningen aangeboden**. Ook komen op alle hoekwoningen middelgrote en op alle vrijstaande woningen grote spouwverblijven die kansrijk zijn voor groepen.

Daarnaast wordt de kans op het aantasten van een kraamgroep zo klein mogelijk gehouden door een maximale deelname van 10% van de te isoleren particuliere grondgebonden woningen in de eerste fase, en doordat het SMP-onderzoek direct dient te starten. In fase twee wordt met terugwerkende kracht alsnog gecompenseerd indien bij een kraamgroep isolaties hebben plaatsgevonden. Uit de analyses blijkt dat er geen reden is te veronderstellen dat de staat van instandhouding van de gewone grootoorvleermuis door het isoleren van 2.822 woningen op grond van de pre-SMP methodiek zal worden geschaad, zelfs niet als wordt uitgegaan van een worst-case-scenario van een maximale aantasting en geen succes van de gemeentelijke compensatie. Bovendien is er na maximaal twee jaar een volwaardig SMP die de populaties niet alleen goed in beeld heeft, maar ook gericht stimuleert. Isoleren in de gemeente De Bilt conform de pre-SMP methodiek zal hoe dan ook geen negatief effect hebben op de staat van instandhouding van de soort.

6. Toets aan de staat van instandhouding van de kleine dwergvleermuis

Verwachte huidige staat van instandhouding

De kleine dwergvleermuis is slechts recent als separate soort opgesplitst van de gewone dwergvleermuis. Waarnemingen komen verspreid over geheel Nederland voor. Kolonies van kleine dwergvleermuizen zijn in Nederland zeldzaam, slechts één kolonie is bekend in een appartementencomplex in Wassenaar (400+ dieren, Zuid-Holland (Stichting zoogdierwerkgroep Zuid-Holland, 2020³)). De soort is in Nederland niet als voortplantende populatie opgenomen op de rode lijst. In het buitenland is de kleine dwergvleermuis bekend grote (400+) kolonies te hebben en ook vaker voor overlast (geur) te zorgen.

Gemeente De Bilt

De kleine dwergvleermuis komt rondom de stad Utrecht voor, er zijn steeds meer waarnemingen van foeragerende dieren (voornamelijk via NET-VTT). In de gemeente De Bilt wordt de aanwezigheid van kraamkolonies van de kleine dwergvleermuis als onwaarschijnlijk beoordeeld, maar verblijfplaatsen zijn nooit geheel uit te sluiten. Als deze soort al voorkomen in De Bilt, dan zullen de dichtheden erg laag zijn. Er bestaat echter een kans dat verblijfplaatsen worden vernield, exemplaren van deze soort worden verstoord en incidenteel gedood door de verborgen leefwijze van de soort. Dit betekent dat er sprake is van het overtreden van verbodsbepalingen uit de wet. Een omgevingsvergunning is daarom noodzakelijk.

Verwachte en maximale ecologische aantasting

Om geen afbreuk te doen aan de gunstige staat van instandhouding zijn maatregelen ter voorkoming van doden en het rekening houden met de kraamperiode van belang. De particuliere verduurzaming dient daarom plaats te vinden conform de methodiek van het 'Natuurvriendelijk isoleren'. Per particuliere woning worden daarnaast uitsparingen in de spouw gelaten. Dit is naar alle waarschijnlijkheid voldoende voor de zomer- en paarverblijven waar ook tijdens milde winterdagen in kan worden verbleven. Ook worden op alle kopgevels bij de nok grotere ruimtes uitgespaard waar (kleine) kraamgroepen in kunnen verblijven. Bovendien wordt het aantal particuliere woningen wat onder het pre-SMP mag worden geïsoleerd begrensd tot 30%.

Particuliere mitigatie

Om het opzettelijk doden van de kleine dwergvleermuis te voorkomen worden de woningen geïsoleerd conform de methodiek van het 'natuurvriendelijk isoleren'. Werkzaamheden met een potentieel effect op kleine dwergvleermuizen zijn in de kraamperiode niet toegestaan. Het natuurvrij maken van woningen, voorafgaand aan mogelijke schadelijke werkzaamheden is bij alle woningen verplicht. Hiermee wordt voorkomen dat kleine dwergvleermuizen worden gedood of verwond.

Particuliere compensatie

Niet elke ingreep heeft een even zwaar potentieel negatief effect op verblijfplaatsen van de kleine dwergvleermuizen. Het effect verschilt bovendien sterk ten aanzien van de verschillende type verblijven. De verplichte compensatie is daarop afgestemd. Particuliere compensatie heeft in de eerste plaats tot doel het verlies van zomer- en paarverblijfplaatsen te compenseren.

³ Stichting Zoogdierwerkgroep Zuid-Holland, 2020. <https://www.zwgzh.nl/2020/05/09/de-eerste-vondst-vaneen-kraamkolonie-van-de-kleine-dwergvleermuis-pipistrellus-pygmaeus-in-de-benelux/>

Zomer- en paarverblijfplaatsen

De ingreep met effect op zomerverblijfplaatsen van kleine dwergvleermuizen is het isoleren van spouwmuren en het isoleren van daken. Mocht deze zware ingreep (spouwmuurisolatie en buitendakisolatie) noodzakelijk zijn bij alle 2.822 woningen, en kan onverhoopt bij deze woningen het dak niet geschikt blijven, dan worden in totaal (uitgaande van tussenwoningen met 2 gevels) 5.644 spouwverblijven of (uitgaande van een hoekwoning met 3 gevels) 8.466 spouwverblijven gerealiseerd. In geval van uitsluitend vrijstaande woningen worden dan 2.822 grote verblijfplaatsen (100 x 100 in de nok) gerealiseerd of per vrijstaande woning 1 middelgroot en 3 kleine spouwverblijven of 1 klein spouwverblijf per gevel. Deze compensatie wordt (meer dan) voldoende geacht om de volgende redenen:

Het maximale aantal aan te tasten zomer- en paarverblijfplaatsen van de kleine dwergvleermuis is niet bekend. De opzet van 'Natuurvriendelijk isoleren' is dat elke ingreep gekoppeld is aan een compensatie. Het maximale aantal aan te tasten verblijven van de andere vleermuissoorten betreft het 997 (= 791 + 151 + 33 + 22) verblijven. Elk bestaande verblijf wordt gecompenseerd en waarschijnlijk met een meervoudige factor.

Deze alternatieve voorzieningen zijn effectief voor het compenseren van verloren zomer- en paarverblijfplaatsen.

De kans op ingebruikname van deze verblijven is erg hoog.

Op elke woning komen alternatieven. De locatie van de aantasting en de locatie van de alternatieven zijn hetzelfde. Het totale aanbod aan alternatieven in de woonkernen is zo groot dat er een ruime spreiding van alternatieve voorzieningen ontstaat. Daarnaast wordt het aantal aan te tasten woningen sterk begrensd per CBS-buurt. Het wordt zeer waarschijnlijk geacht dat er binnen een buurt voldoende zomer- en paarverblijfplaatsen (met een functie voor milde winterdagen) aanwezig blijft om de populaties in de wijk niet negatief te beïnvloeden. Ook voor de sporadisch voorkomende vleermuissoorten zijn deze voorzieningen kansrijk en door de overmaat aan locaties te allen tijde voldoende beschikbaar.

Gemeentelijke compensatie

Kraamverblijfplaatsen van de kleine dwergvleermuis worden niet verwacht in gemeente De Bilt, hiermee is een gemeentelijke taakstelling of compensatie niet noodzakelijk.

Toets aan de gunstige referentiewaarde 1994/2014

Toetsing aan de referentiewaarde 1994 en 2014 is niet mogelijk de soort is pas ontdekt als soort eind jaren '90 de eerste kraamvoorziening in Nederland is pas in 2020 bekend. De aanwezigheid van een kraamkolonie van de kleine dwergvleermuis in een particuliere woning in de Bilt lijkt zeer klein.

Het voorkomen van doden, het voorkomen van verstoring in de kraamperiode en het behoud van toegangen tot daken en kleine spouwuimtes geven dat er de komende twee jaar geen negatief effect op de staat van instandhouding verwacht wordt.

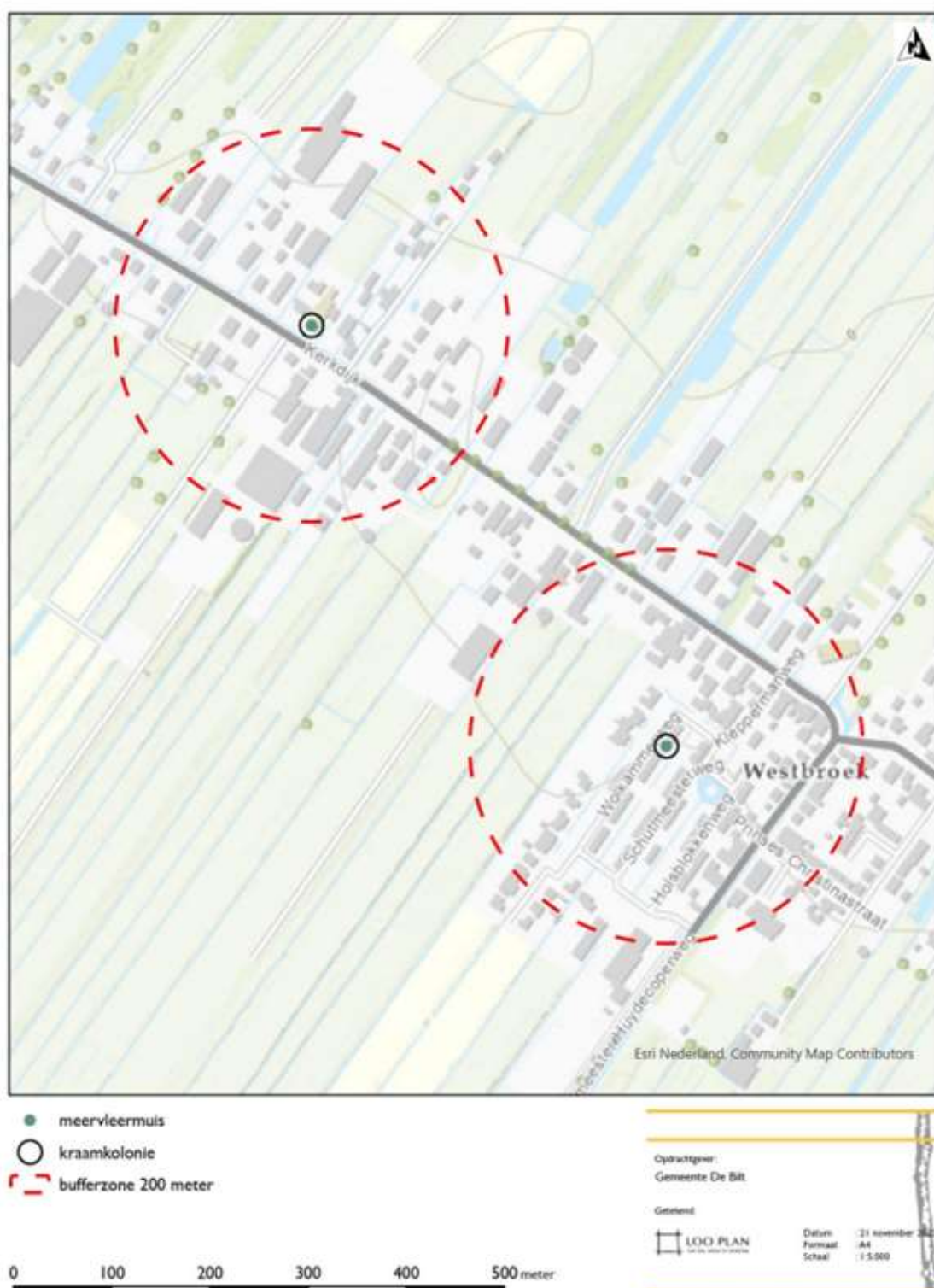
7. Toets aan de staat van instandhouding van de meervleermuis

Verwachte huidige staat van instandhouding

De meervleermuis is vrij algemeen rondom de gemeentes in het veenweidegebied. De plaatsen waar de kraamgroepen verblijven zijn redelijk bekend: Kamerik (Woerden), Vinkeveen (Ronde Venen) en Westbroek (De Bilt). Mannengroepen komen potentieel voor rondom dit gebied en langs de migratieroutes (grote wateren) in lagere aantallen, waarbij alle groepen bebouwing < 2.000 meter van deze grote wateren zijn meegerekend. Meervleermuizen verlaten de kraamverblijfplaatsen vanaf begin juli en trekken dan richting zuid of oost via grotere wateren richting de overwinteringsgebieden. Langs deze routes hebben de mannen hun paarverblijfplaatsen. In de winter zijn meervleermuizen niet te vinden in woningen.

Gemeente De Bilt

Het geschatte aantal meervleermuizen is ongeveer 850 dieren in de provincie Utrecht. De locatie van de kraamgroepen zijn grotendeels in beeld met name in het noordwestelijk deel van Utrecht. In de gemeente De Bilt is een adres met een grote kraamgroep (>100 dieren) bekend. Dit betreft een kraamkolonie onder nokpan achterzijde woning Wolkammerweg 7A Westbroek (in 2012 >100 dieren en in 2021 50 dieren). En een kraamkolonie in de Nederlandse Gereformeerde Kerk te Kerkdijk 60 in Westbroek (zie figuur 1).

Figuur 1: Kaart met bekende kraamverblijfplaatsen van de meervleermuis in woonkern Westbroek in gemeente De Bilt. De rode gestreepte cirkel geeft de 200 meter zone waarvoor aanvullend onderzoek nodig is voor (ver-)bouw en isolatiewerkzaamheden aan particuliere woningen.

Verwachte ecologische aantasting meervleermuis

Er is geen modelmatige berekening uitgevoerd voor de meervleermuis in gemeente De Bilt. Voor de zomer- en paarverblijfplaatsen zijn geen aantallen bekend. Echter zijn de locaties van kraamgroepen in gemeente De Bilt wel redelijk bekend en maatregelen kunnen hiermee gericht worden uitgevoerd dan bij een modelmatige aanpak.

Er bestaat echter een kans dat verblijfplaatsen worden vernield, exemplaren van deze soort worden verstoord en incidenteel gedood door de verborgen leefwijze van de soort. Dit betekent dat er sprake is van het overtreden van verbodsbepalingen uit de wet. Een omgevingsvergunning is daarom noodzakelijk.

Particuliere mitigatie

Om het opzettelijk doden van de meervleermuis te voorkomen worden de woningen geïsoleerd conform de methodiek van het 'natuurvriendelijk isoleren'. Werkzaamheden met een potentieel effect op meervleermuizen zijn in de kraamperiode niet toegestaan. Het natuurvrij maken van woningen, voorafgaand aan mogelijk schadelijke werkzaamheden is bij alle woningen verplicht. Hiermee wordt voorkomen dat meervleermuizen worden gedood of verwond.

Particuliere compensatie

Niet elke ingreep heeft een even zwaar potentieel negatief effect op verblijfplaatsen van de meervleermuis. Het effect verschilt bovendien sterk ten aanzien van de verschillende type verblijven. De verplichte compensatie is daarop afgestemd. Particuliere compensatie heeft in de eerste plaats tot doel het verlies van zomerverblijfplaatsen te compenseren.

Zomerverblijfplaatsen

De ingreep met het grootste effect op zomer- en paarverblijfplaatsen van meervleermuizen is het isoleren van spouwmuren en van daken door het verwijderen van dakpannen (buitendakisolatie). Mocht deze zware ingreep (spouwmuurisolatie en buitendakisolatie) noodzakelijk zijn bij alle 2.822 woningen, en kan onverhoopt bij deze woningen het dak niet geschikt blijven, dan worden in totaal (uitgaande van tussenwoningen met 2 gevels) 5.644 spouwverblijven of (uitgaande van een hoekwoning met 3 gevels) 8.466 spouwverblijven gerealiseerd. In geval van uitsluitend vrijstaande woningen worden dan 2.822 grote verblijfplaatsen (100 x 100 in de nok) gerealiseerd of per vrijstaande woning 1 middelgroot en 3 kleine spouwverblijven of 1 klein spouwverblijf per gevel. Deze compensatie wordt (meer dan) voldoende geacht om de volgende redenen:

- Het maximale aantal aan te tasten zomer- en paarverblijfplaatsen van de meervleermuis is niet bekend. De opzet van 'Natuurvriendelijk isoleren' is dat elke ingreep gekoppeld is aan een compensatie. Het maximale aantal aan te tasten verblijven van de andere vleermuissoorten betreft het 997 (= 791 + 151 + 33 + 22) verblijven. Elk bestaande verblijf wordt gecompenseerd en waarschijnlijk met een meervoudige factor.
- Deze alternatieve voorzieningen zijn effectief voor het compenseren van verloren zomerverblijfplaatsen.
- Op elke woning komen alternatieven. De locatie van de aantasting en de locatie van de alternatieven zijn hetzelfde. Het totale aanbod aan alternatieven in de woonkernen is zo groot dat er een ruime spreiding van alternatieve voorzieningen ontstaat. Daarnaast wordt het aantal aan te tasten woningen sterk begrensd per CBS-buurt. Het wordt zeer waarschijnlijk geacht dat er binnen een buurt voldoende zomer- en paarverblijfplaatsen (met een functie voor milde winterdagen) aanwezig blijft om de

populaties in de wijk niet negatief te beïnvloeden. Ook voor de sporadisch voorkomende vleermuissoorten zijn deze voorzieningen kansrijk en door de overmaat aan locaties te allen tijde voldoende beschikbaar.

Kraamverblijfplaatsen

Alle adressen waarvan bekend is dat er een kraamkolonie zich bevindt (ook nieuw gevonden kraamverblijfplaatsen, bijvoorbeeld door SMP onderzoek) worden daarom uitgesloten van de Pre-SMP vergunning. Het kan echter ook niet geheel worden uitgesloten dat er in de directe omgeving meerdere woningen zijn die met enige regelmaat gebruikt worden als kraamverblijfplaats als "satelliet" van de kraamkolonie. Het wordt onverantwoord geacht enig risico op het aantasten van kraamverblijfplaatsen door de isolatie te accepteren. Om een verslechtering van de staat van instandhouding te voorkomen gelden de volgende kaders bij particuliere woningen binnen een straal van 200 meter vanaf bekende kraamverblijfplaatsen van de Meervleermuis (figuur 1):

1. Om het verlies van kraamverblijfplaatsen te voorkomen dient voorafgaand aan het isoleren van muren en daken een sporenonderzoek door ecologisch deskundige (zie onderstaande toelichting) plaats te vinden. Zijn er sporen van een groep vleermuizen dan mag de woning niet worden geïsoleerd in fase 1. Is in fase 2 uitgesloten dat een kraamgroep van de meervleermuis in de woning voorkomt, dan kan de woning alsnog worden geïsoleerd.
2. Om het doden van meervleermuizen te voorkomen dient voorafgaand aan de verduurzaming de huizen natuurvrij gemaakt te worden conform de methodiek van het Natuurvriendelijk isoleren.
3. Om het risico op aantasting gedurende fase 1 te minimaliseren mag slechts 10% van de woningen tot 1 augustus 2024 worden geïsoleerd.
4. Om het risico op aantasting gedurende fase 1 te minimaliseren moeten, conform de Pre-SMP methodiek, dakranden vrij blijven van zonnepanelen. Deze randen zijn vier dakpannen breed of hoog.
5. Is onder het dak een kraamkolonie van de meervleermuis bekend, dan is ook het plaatsen van zonnepanelen niet toegestaan.
6. Om het verlies van zomer- en paarverblijfplaatsen te compenseren dient per particuliere woning voorzieningen te worden geplaatst conform de methodiek van het natuurvriendelijk isoleren.

Sporenonderzoek bij spouwmuurisolatie:

- De gemeente moet particulieren erop wijzen dat voorafgaand aan isoleren van de woning een sporenonderzoek door een deskundig ecooloog uitgevoerd dient te worden. Onder sporenonderzoek wordt verstaan:
 - het zoeken naar plekken met grote hoeveelheden vleermuiskeutels vlak bij elkaar in de spouw met behulp van een hoogwaardige endoscoop geschikt voor spouwmuurinspecties (bijvoorbeeld zoals de Novascope VS91285), die een sterk led-licht ingebouwd heeft.
 - Ruimtes kunnen alleen worden uitgesloten van tweekleurige vleermuizen als men deze volledig in zicht heeft kunnen brengen (bijvoorbeeld, via boorgaten met onderlinge afstand van 80 cm.)
- Als blijkt dat er door de hoeveelheid vleermuiskeutels aanwezigheid van kraamkolonies van meervleermuizen in de spouw niet uitgesloten kunnen worden, dan mag de woning niet geïsoleerd worden. Daarnaast moet de woning ontdaan worden van de natuurvrij maatregelen, en moeten de boorgaten gedicht worden. Dit zodat de woning in gebruik kan blijven worden door meervleermuizen.

Sporenonderzoek bij dakisolatie:

- De gemeente moet particulieren doorverwijzen naar een ecooloog bij dakisolatie. De ecooloog moet onder andere sporenonderzoek doen in, onder of naast het dak.
- Als blijkt dat er grote plekken met grote vleermuiskeutels aanwezig zijn in of rond het dak en een kraamverblijf daarmee niet uitgesloten kan worden, dan mag de woning niet geïsoleerd worden. Dit zodat de woning gebruikt kan blijven worden door meervleermuizen.

Als een deskundig ecooloog op basis van grote hoeveelheden vleermuiskeutels en andere sporen de aanwezigheid van een kraamverblijf niet kan uitsluiten in de spouw of op andere plekken in of aan de woning, dan mag de woning niet geïsoleerd worden en moet de woning ontdaan worden van de natuurvrij maatregelen, en moeten de boorgaten gedicht worden. Dit zodat de woning gebruikt kan blijven worden door meervleermuizen.

Gemeentelijke compensatie

Van de gemeente De Bilt wordt geen compensatie verwacht omdat bestaande kraamverblijven buiten deze Pre-SMP vergunning vallen en niet aangetast mogen worden.

Conclusie

Door het natuurvriendelijk isoleren wordt het doden van meervleermuizen zo veel mogelijk voorkomen en komt er een ruim aanbod aan alternatieve zomerverblijfplaatsen. Daarbij vallen bekende kraamverblijven buiten de pre-SMP vergunning en zijn in een straal van 200 meter rondom bekende kraamverblijfplaatsen aanvullende maatregelen en onderzoeken van toepassing.

Bovendien is er na maximaal twee jaar een volwaardig SMP die de populaties niet alleen goed in beeld heeft, maar ook gericht stimuleert. Isoleren in de gemeente De Bilt conform de pre-SMP methodiek zal dan ook geen negatief effect hebben op de staat van instandhouding van de soort.

8. Toets aan de staat van instandhouding van de ruige dwergvleermuis

Verwachte huidige staat van instandhouding

De ruige dwergvleermuis is algemeen verspreid in de provincie Utrecht. De kans is vrij groot dat een willekeurige woning een functie heeft voor ruige dwergvleermuizen, zowel zomer- als paar- en winterverblijfplaatsen. De ruige dwergvleermuis is weinig kritisch wat betreft de keuze en inname van verblijfplaatsen. De ruige dwergvleermuis migreert gedurende het jaar. Kraamverblijfplaatsen worden voornamelijk in Noordoost Europa aangetroffen, kraamverblijven in Nederland zijn zeer uitzonderlijk. De populatie ruige dwergvleermuizen in Nederland bestaat in de gebouwde omgeving gedurende zomer voornamelijk uit mannetjes. Gedurende het najaar passeren de migrerende vrouwtjes (en jonge mannetjes) vanuit het voortplantingsgebied ons land. De voortplantende populatie is dus voor een groot deel afhankelijk van de voortplantingsgebieden in Noordoost Europa. Het is moeilijk in te schatten hoe groot de populatie ruige dwergvleermuizen is en de aantallen kunnen wisselen per seizoen. De mannetjes in Utrecht concentreren zich vooral rond die migratiestromen en zijn naar verwachting in wisselende dichtheden aanwezig. Een dichtheid kan daarom voor De Bilt daarom niet worden berekend. Ruige dwergvleermuizen zijn niet kritisch wat betreft het innemen van paarverblijfplaatsen of winterverblijfplaatsen. Meer dan de helft van de dieren zoekt zijn toevlucht in bomen. Er bestaat een kans dat zomer-, paar- en winterverblijfplaatsen worden vernield, exemplaren worden verstoord en incidenteel gedood door de verborgen leefwijze van de soort. Dit betekent dat er sprake is van het overtreden van verbodsbepalingen uit de wet. Een omgevingsvergunning is daarom noodzakelijk.

Verwachte en maximale ecologische aantasting

Om geen afbreuk te doen aan de gunstige staat van instandhouding zijn maatregelen ter voorkoming van doden en het rekening houden met de kwetsbare periodes van de soort. De particuliere verduurzaming dient daarom plaats te vinden conform de methodiek van het 'Natuurvriendelijk isoleren'. Per particuliere woning worden daarnaast uitsparingen in de spouw gelaten. Dit is naar alle waarschijnlijkheid voldoende voor de zomer- en paarverblijven waar ook tijdens milde winterdagen in kan worden verbleven. Ook worden op alle kopgevels bij de nok grotere ruimtes uitgespaard waar (kleine) groepen in kunnen verblijven. Bovendien wordt het aantal particuliere woningen wat onder het pre-SMP mag worden geïsoleerd begrensd tot 30%.

Particuliere mitigatie

Om het opzettelijk doden van de ruige dwergvleermuis te voorkomen worden de woningen geïsoleerd conform de methodiek van het 'natuurvriendelijk isoleren'. Werkzaamheden met een potentieel effect op ruige dwergvleermuizen zijn in de kraamperiode niet toegestaan. Het natuurvrij maken van woningen, voorafgaand aan mogelijke schadelijke werkzaamheden is bij alle woningen verplicht. Hiermee wordt voorkomen dat ruige dwergvleermuizen worden gedood of verwond.

Particuliere compensatie

Niet elke ingreep heeft een even zwaar potentieel negatief effect op verblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuizen. Het effect verschilt bovendien sterk ten aanzien van de verschillende type verblijven. De verplichte compensatie is daarop afgestemd. Particuliere compensatie heeft in de eerste plaats tot doel het verlies van zomer- en paarverblijfplaatsen te compenseren.

Zomer- en paarverblijfplaatsen

De ingreep met effect op zomerverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuizen is het isoleren van spouwmuren en het isoleren van daken. Mocht deze zware ingreep (spouwmuurisolatie en buitendakisolatie) noodzakelijk zijn bij alle 2.822 woningen, en kan onverhoopt bij deze woningen het dak niet geschikt blijven, dan worden in totaal (uitgaande van tussenwoningen met 2 gevels) 5.644 spouwverblijven of (uitgaande van een hoekwoning met 3 gevels) 8.466 spouwverblijven gerealiseerd. In geval van uitsluitend vrijstaande woningen worden dan 2.822 grote verblijfplaatsen (100 x 100 in de nok) gerealiseerd of per vrijstaande woning 1 middelgroot en 3 kleine spouwverblijven of 1 klein spouwverblijf per gevel. Deze compensatie wordt (meer dan) voldoende geacht om de volgende redenen:

Het maximale aantal aan te tasten zomer- en paarverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis is niet bekend. De opzet van 'Natuurvriendelijk isoleren' is dat elke ingreep gekoppeld is aan een compensatie. Het maximale aantal aan te tasten verblijven van de andere vleermuissoorten betreft het 997 (= 791 + 151 + 33 + 22) verblijven. Elk bestaande verblijf wordt gecompenseerd met waarschijnlijk een meervoudige factor.

Deze alternatieve voorzieningen zijn effectief voor het compenseren van verloren zomer- en paarverblijfplaatsen. De kans op ingebruikname van deze verblijven is erg hoog.

Op elke woning komen alternatieven. De locatie van de aantasting en de locatie van de alternatieven zijn hetzelfde. Het totale aanbod aan alternatieven in de woonkernen is zo groot dat er een ruime spreiding van alternatieve voorzieningen ontstaat. Daarnaast wordt het aantal aan te tasten woningen sterk begrensd per CBS-buurt. Het wordt zeer waarschijnlijk geacht dat er binnen een buurt voldoende zomer- en paarverblijfplaatsen (met een functie voor milde winterdagen) aanwezig blijft om de populaties in de wijk niet negatief te beïnvloeden. Ook voor de sporadisch voorkomende vleermuissoorten zijn deze voorzieningen kansrijk en door de overmaat aan locaties te allen tijde voldoende beschikbaar.

Gemeentelijke compensatie

Kraamverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis worden niet verwacht in gemeente De Bilt, hiermee is een gemeentelijke taakstelling of compensatie niet noodzakelijk.

Toets aan de gunstige referentiewaarde 1994/2014

Toetsing aan de referentiewaarde 1994 en 2014 is niet mogelijk omdat een modelberekening voor deze soort niet mogelijk vanwege het variabele migratie gedrag van deze soort. De aanwezigheid, en daarmee ook aantasting, van een kraamkolonie van de ruige dwergvleermuis in een particuliere woning in de Bilt lijkt zeer klein.

Conclusie

Door het natuurvriendelijk isoleren wordt het doden van ruige dwergvleermuizen zo veel mogelijk voorkomen en komt er een ruim aanbod aan alternatieve zomer- en paarverblijven.

De particuliere verduurzaming dient daarom plaats te vinden conform de methodiek van het 'Natuurvriendelijk isoleren'. Per particuliere woning worden daarnaast uitsparingen in de spouw gelaten. Dit is naar alle waarschijnlijkheid voldoende voor de zomer- en paarverblijven waar ook tijdens milde winterdagen in kan worden verbleven. De worstcase-aantasting blijft beperkt omdat het aantal particuliere woningen wat onder het pre-SMP mag worden geïsoleerd is begrensd tot 30%.

Het voorkomen van doden, het voorkomen van verstoring in de kraamperiode en het behoud van toegangen tot daken en kleine spouwruimtes geven dat er de komende twee jaar geen negatief effect op de staat van instandhouding verwacht wordt.

9. Toets aan de staat van instandhouding van de tweekleurige vleermuis in Utrecht

Verwachte huidige staat van instandhouding

De landelijke voortplantende populatie tweekleurige vleermuizen is gezet op 100 individuen (Norren et al. 2020⁴). Mannelijke dieren in de paartijd zijn nog maar zelden in Nederland aangetroffen en het is onduidelijk of er mannen in Nederland jaarrond aanwezig zijn. In provincie Utrecht is een kraamgroep bekend in Maassenbroek (gemeente Stichtse Vecht) en bestaat ongeveer uit de helft van de landelijke voortplantende populatie. Sinds 2022 is de locatie van de kraamkolonie tweekleurige vleermuizen niet meer bekend.

Gemeente De Bilt

De tweekleurige vleermuis is in de provincie Utrecht vrij zeldzaam. In de gemeente De Bilt wordt de aanwezigheid van kraamkolonies van de tweekleurige vleermuis als enigszins mogelijk beoordeeld. Het westen van de gemeente grenst aan gemeente Stichtse Vecht (Maarssenbroek) daarmee zijn (kraam-) verblijfplaatsen niet geheel uit te sluiten. Mocht de soort voorkomen dan zullen dichtheden erg laag zijn. Er bestaat echter een kans dat verblijfplaatsen worden vernield, exemplaren van deze soort worden verstoord en incidenteel gedood door de verborgen leefwijze van de soort. Dit betekent dat er sprake is van het overtreden van verbodsbepalingen uit de wet. Een omgevingsvergunning is daarom noodzakelijk.

Verwachte ecologische aantasting tweekleurige vleermuis

Er is geen modelmatige berekening uitgevoerd voor de tweekleurige vleermuis in gemeente De Bilt vanwege het schaarse voorkomen van de soort. Voor de zomer- en paarverblijfplaatsen zijn geen aantallen bekend. Er bestaat echter een kans dat verblijfplaatsen worden vernield, exemplaren van deze soort worden verstoord en incidenteel gedood door de verborgen leefwijze van de soort. Dit betekent dat er sprake is van het overtreden van verbodsbepalingen uit de wet. Een omgevingsvergunning is daarom noodzakelijk.

Particuliere mitigatie

Om het opzettelijk doden van de tweekleurige vleermuis te voorkomen worden de woningen geïsoleerd conform de methodiek van het 'natuurvriendelijk isoleren'. Werkzaamheden met een potentieel effect op tweekleurige vleermuizen zijn in de kraamperiode niet toegestaan. Het natuurvrij maken van woningen, voorafgaand aan mogelijk schadelijke werkzaamheden is bij alle woningen verplicht. Hiermee wordt voorkomen dat tweekleurige vleermuizen worden gedood of verwond.

Particuliere compensatie

Niet elke ingreep heeft een even zwaar potentieel negatief effect op verblijfplaatsen van de tweekleurige vleermuis. Het effect verschilt bovendien sterk ten aanzien van de verschillende type verblijven. De verplichte compensatie is daarop afgestemd. Particuliere compensatie heeft in de eerste plaats tot doel het verlies van zomerverblijfplaatsen te compenseren.

Zomerverblijfplaatsen

⁴ Norren, E. van, J. Dekker & H.G.J.A. Limpens, 2020. Basisrapport Rode Lijst Zoogdieren 2020 volgens Nederlandse en IUCN-criteria. Rapport 2019.026. Zoogdierverseniging, Nijmegen

De ingreep met het grootste effect op zomer- en paarverblijfplaatsen van tweekleurige vleermuizen is het isoleren van spouwmuren en van daken door het verwijderen van dakpannen (buitendakisolatie). Mocht deze zware ingreep (spouwmuurisolatie en buitendakisolatie) noodzakelijk zijn bij alle 2.822 woningen, en kan onverhoopt bij deze woningen het dak niet geschikt blijven, dan worden in totaal (uitgaande van tussenwoningen met 2 gevels) 5.644 spouwverblijven of (uitgaande van een hoekwoning met 3 gevels) 8.466 spouwverblijven gerealiseerd. In geval van uitsluitend vrijstaande woningen worden dan 2.822 grote verblijfplaatsen (100 x 100 in de nok) gerealiseerd of per vrijstaande woning 1 middelgroot en 3 kleine spouwverblijven of 1 klein spouwverblijf per gevel. Deze compensatie wordt (meer dan) voldoende geacht om de volgende redenen:

- Het maximale aantal aan te tasten zomerverblijfplaatsen van de tweekleurige vleermuis is niet bekend. De opzet van 'Natuurvriendelijk isoleren' is dat elke ingreep gekoppeld is aan een compensatie. Het maximale aantal aan te tasten verblijven van de andere vleermuissoorten betreft het 997 (= 791 + 151 + 33 + 22) verblijven. Elk bestaand verblijf wordt gecompenseerd en waarschijnlijk met een meervoudige factor.
- Deze alternatieve voorzieningen zijn effectief voor het compenseren van verloren zomerverblijfplaatsen.
- Op elke woning komen alternatieven. De locatie van de aantasting en de locatie van de alternatieven zijn hetzelfde. Het totale aanbod aan alternatieven in de woonkernen is zo groot dat er een ruime spreiding van alternatieve voorzieningen ontstaat. Daarnaast wordt het aantal aan te tasten woningen sterk begrensd per CBS-buurt. Het wordt zeer waarschijnlijk geacht dat er binnen een buurt voldoende zomer- en paarverblijfplaatsen (met een functie voor milde winterdagen) aanwezig blijft om de populaties in de wijk niet negatief te beïnvloeden. Ook voor de sporadisch voorkomende vleermuissoorten zijn deze voorzieningen kansrijk en door de overmaat aan locaties te allen tijde voldoende beschikbaar.

Kraamverblijfplaatsen

De kans dat een kraamkolonie van tweekleurige vleermuis in gemeente De Bilt bevindt is erg klein echter niet uit te sluiten. Alle adressen waarvan bekend is dat er een kraamkolonie zich bevindt worden uitgesloten van de Pre-SMP vergunning. Ook kraamverblijven welke men ontdekt na toekenning van Pre-SMP vergunning vallen buiten deze vergunning. Er loopt vanuit provincie Utrecht een gericht onderzoek naar lokaliseren van kraamkolonie van deze soort, ook kan een kraamkolonie gevonden worden tijdens de SMP onderzoeken in de gemeente.

In het geval dat een kraamkolonie bekend is in gemeente De Bilt ook niet geheel worden uitgesloten dat er in de directe omgeving meerdere woningen zijn die met enige regelmaat gebruikt worden als kraamverblijfplaats binnen het netwerk van de kraamkolonie. Het wordt onverantwoord geacht enig risico op het aantasten van kraamverblijfplaatsen door de isolatie te accepteren. Om een verslechtering van de staat van instandhouding te voorkomen gelden de volgende kaders bij particuliere woningen binnen een straal van 200 meter vanaf bekende kraamverblijfplaatsen van de tweekleurige vleermuis (figuur 1):

1. Om het verlies van kraamverblijfplaatsen te voorkomen dient voorafgaand aan het isoleren van muren en daken een sporenonderzoek door ecologisch deskundige (zie onderstaande toelichting) plaats te vinden. Zijn er sporen van een groep vleermuizen dan mag de woning niet worden geïsoleerd in fase 1. Is in fase 2

uitgesloten dat een kraamgroep van de tweekleurige vleermuis in de woning voorkomt, dan kan de woning alsnog worden geïsoleerd.

2. Om het doden van tweekleurige vleermuizen te voorkomen dient voorafgaand aan de verduurzaming de huizen natuurvrij gemaakt te worden conform de methodiek van het Natuurvriendelijk isoleren.
3. Om het risico op aantasting gedurende fase 1 te minimaliseren mag slechts 10% van de woningen tot 1 augustus 2024 worden geïsoleerd.
4. Om het risico op aantasting gedurende fase 1 te minimaliseren moeten, conform de Pre-SMP methodiek, dakranden vrij blijven van zonnepanelen. Deze randen zijn vier dakpannen breed of hoog.
5. Is onder het dak een kraamkolonie van de tweekleurige vleermuis bekend, dan is ook het plaatsen van zonnepanelen niet toegestaan.
6. Om het verlies van zomer- en paarverblijfplaatsen te compenseren dient per particuliere woning voorzieningen te worden geplaatst conform de methodiek van het natuurvriendelijk isoleren.

Sporenonderzoek bij spouwmuurisolatie:

- De gemeente moet particulieren erop wijzen dat voorafgaand aan isoleren van de woning een sporenonderzoek door een deskundig ecooloog uitgevoerd dient te worden. Onder sporenonderzoek wordt verstaan:
 - het zoeken naar plekken met grote hoeveelheden vleermuiskeutels vlak bij elkaar in de spouw met behulp van een hoogwaardige endoscoop geschikt voor spouwmuurinspecties (bijvoorbeeld zoals de Novascope VS91285), die een sterk led-licht ingebouwd heeft.
 - Ruimtes kunnen alleen worden uitgesloten van tweekleurige vleermuizen als men deze volledig in zicht heeft kunnen brengen (bijvoorbeeld, via boorgaten met onderlinge afstand van 80 cm.)
- Als blijkt dat er door de hoeveelheid vleermuiskeutels aanwezigheid van kraamkolonies van tweekleurige vleermuizen in de spouw niet uitgesloten kunnen worden, dan mag de woning niet geïsoleerd worden. Daarnaast moet de woning ontdaan worden van de natuurvrij maatregelen, en moeten de boorgaten gedicht worden. Dit zodat de woning in gebruik kan blijven worden door tweekleurige vleermuizen.

Sporenonderzoek bij dakisolatie:

- De gemeente moet particulieren doorverwijzen naar een ecooloog bij dakisolatie. De ecooloog moet onder andere sporenonderzoek doen in, onder of naast het dak.
- Als blijkt dat er grote plekken met grote vleermuiskeutels aanwezig zijn in of rond het dak en een kraamverblijf daarmee niet uitgesloten kan worden, dan mag de woning niet geïsoleerd worden. Dit zodat de woning gebruikt kan blijven worden door tweekleurige vleermuizen.

Als een deskundig ecooloog op basis van grote hoeveelheden vleermuiskeutels en andere sporen de aanwezigheid van een kraamverblijf niet kan uitsluiten in de spouw of op andere plekken in of aan de woning, dan mag de woning niet geïsoleerd worden en moet de woning ontdaan worden van de natuurvrij maatregelen, en moeten de boorgaten gedicht worden. Dit zodat de woning gebruikt kan blijven worden door tweekleurige vleermuizen.

Gemeentelijke compensatie

Van de gemeente De Bilt wordt geen compensatie verwacht omdat bestaande kraamverblijven buiten deze Pre-SMP vergunning vallen en niet aangetast mogen worden.

Conclusie

Door het natuurvriendelijk isoleren wordt het doden van tweekleurige vleermuizen zo veel mogelijk voorkomen en komt er een ruim aanbod aan alternatieve zomerverblijfplaatsen. Isoleren tijdens de kraamperiode is niet toegestaan. Daarbij vallen bekende kraamverblijven buiten de pre-SMP vergunning en zijn in een straal van 200 meter rondom bekende kraamverblijfplaatsen aanvullende maatregelen en onderzoeken van toepassing.

Het voorkomen van doden, het voorkomen van verstoring in de kraamperiode en het behoud van toegangen tot daken en kleine spouwruimtes geven dat er de komende twee jaar geen negatief effect op de staat van instandhouding verwacht wordt. Bovendien is er na maximaal twee jaar een volwaardig SMP die de populatie niet alleen goed in beeld heeft, maar ook gericht stimuleert.

Bron: PRE-SOORTENMANAGEMENTPLAN TEN BEHOEVE VAN AANVRAAG GEBIEDSGERICHTE
OMGEVINGSVERGUNNING VAN DE WET NATUURBESCHERMING

